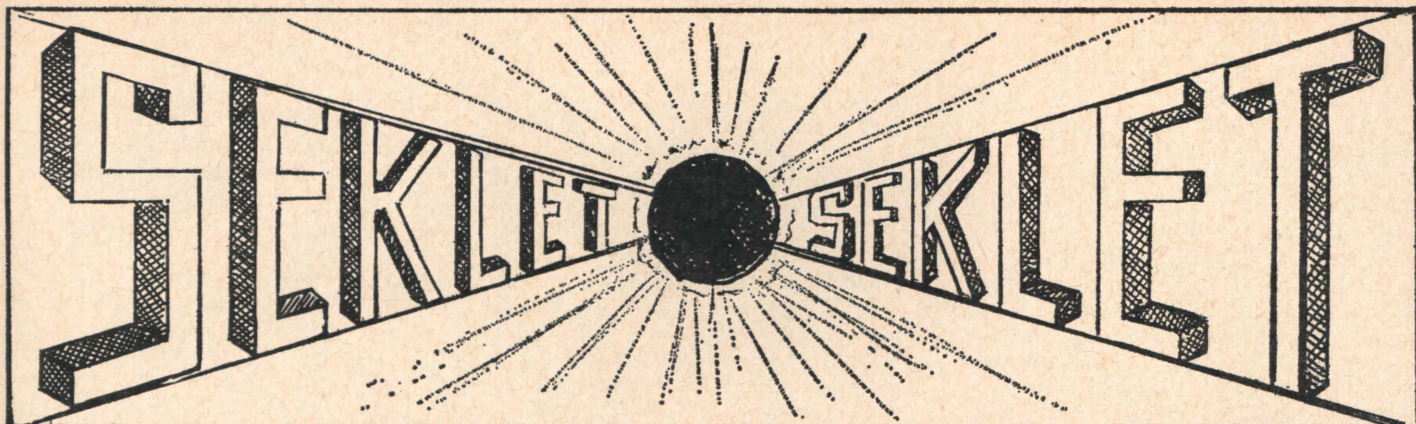

Nr 3 Årgång 17 1970

Lösnummer 2:50 inkl. moms.

Olof Alexandersson

Mineralbrist i födan orsak till sjukdom

De tilltagande bristsjukdomarna har sedan många år oroat framsynta forskare. Brist på mineral och vitaminer blir allt vanligare och många människor, om inte de flesta, måste — åtminstone under vinterhalvåret — äta något vitaminpreparat för att hålla sig uppe. Tyvärr tas detta alltför lättvindigt som något självklart — det är bara så. Alltför få människor funderar över den egentliga orsaken till att så många måste ha vitamintabletter och näringspreparat — när man ju egentligen i maten man äter borde få allt vad kroppen behöver. Nå, nu är naturligtvis en stor orsak till dessa missförhållanden att de flesta människor äter en så näringsfattig kost — i varje fall en på *vitalämnen* fattig kost. Det är flingor och korv och kaffe och bullar, läskedrycker och allsköns chips och annat värdelöst krafs som en samvetslös kommersialism genom skicklig propaganda och snabbköpens raffinerat arrangerade sortiment lockar en tankeslö och reklampåverkad människa att köpa och äta till både egna kassans och hälsans fördärv. Den väldiga kampanj som socialstyrelsen nu ämnar sätta igång för att lära svenska folket att äta vetigare, mera bröd och potatis och rejäl mat överhuvudtaget, är alltså en utmärkt idé som borde ha startats för många år sedan — men, här finns andra farliga faktorer med i spelet, faktorer som i vissa aspekter berördes i förra artikeln om fosforbristen i födan, men som generellt kan uttryckas så: även om vi äter en mat som i och för sig — ur valsynpunkt, är vettig, så kan vi ändå råka ut för både avitaminoser och brist på mineraler och andra viktiga ämnen, därför att maten dels kan sakna ämnena ifråga, dels kan innehålla dem i sådan form att kroppen ej kan ta upp dem och tillgodogöra sig dem.

I det exempel som anfördes ur dr Bergengrens artikel i förra nr, där Folkhälsans undersökning under kriget refererades, hade dock en stor del av de undersökta hushållen använt gröt, speciellt havregrynsgröt, som

alltså borde varit rik på fosfor. Det var den tydligen också, men det fosfor som fanns där kunde ej kroppen ta upp, det var av en art som bara husdjuren med sin speciella matsmältning, speciella enzym ets., kunde ha någon glädje av. Mycket tyder på att detta ingalunda är ett speciellt fall. Om en ordentlig undersökning betr. assimilerbarheten av mineral och spårelement i den moderna svenskens föda skulle göras, så komme säkert oroande fakta i dagen. Det finns forskare som påvisat att vår föda blir allt fattigare på viktiga ämnen, bl. a. prof. O. Svanberg som 1959 skrev i Norrköpings tidn. (30.9.59) att de moderna jordbruksmetoderna sakta men säkert resulterar i brist på mineraler i vårt kosthåll — men det finns också forskare som påvisat att näringen alltmör innehåller ämnen som ej längre kan tas upp. Vi får alltså här två olika typer av brister i födan — dels en *frånvaro* av ämnet ifråga, dels en *förändring* av ämnet så att det ej kan tas upp av kroppen och därför ändå orsakar bristsjukdomar.

Man kan nu fråga sig hur det är möjligt att växterna kan ha sådana brister i vår tid med ett modernt vetenskapligt jordbruk. Att brister i födan kunde uppkomma förr i världen då man kanske inte brydde sig om att gödsla, var en sak. En sådan situation uppkom under 1800-talet på Dalbo-slätten där bönderna, p. g. a. den goda avsättningen för havre till industriländerna i Europa, bara tog skörd på skörd av havre och sålde, utan att gödsla. Till sist blev jorden så utsugen att det som ev. växte fortfarande, var värdelöst.

Vår situation är dock en annan: sedan 1900-talets början har jordbruket blivit allt mer vetenskapligt med gödsling efter alla konstens regler. Förbrukningen av konstgödsel sedan 1913 har ökat enormt, flera hundra procent. Inte minst gödslas det rikligt med fosforhaltiga gödningsmedel, t. ex. superfosfat och thomasfosfat. Följaktligen borde ingen fosforbrist uppträda i födan — denna

fosforbrist som ju dr Bergengren med skäl misstänkte som orsak till en rad svåra sjukdomar. Var ligger svaret på detta intrikata problem?

En kollega till dr Bergengren, den franske veterinärmedicinske forskaren André Voisin, lärare vid veterinärhögskolan Alfort i Paris, har i en rad böcker ägnat sig just åt detta problem och vad han där redovisar av undersökningar är svårt att nonchalera. Mig veterligt har man dock visat föga intresse för hans böcker i vårt land.

I en liten bok på tyska, Boden und Planze (Jord och växt) München 1959, behandlar han samspelet mellan olika mineral och spårämnen (metaller) i jorden och visar hur övermått på ett slag av konstgödning, eller brist på ett spårämne, kan förrycka hela växtuppgivelsen och därigenom i andra hand orsaka sjukdomar hos djur som lever av dessa växter. Men han säger också att han hellre skulle ha velat välja en sådan titel på sin bok: "Hur veterinärmedicinens arbete kan vara en hjälp att utveckla humanmedicinen" — eller "Hur skall vi kunna skydda mänskligheten för den fara som hotar den?" Vilken fara? Jo, den som hotar oss genom att vi rubbat naturens jämvikt och ändrat de betingelser som gäller för utvecklingen av jordens liv. Han säger att vi nu "hunnit till den punkt där vi automatiskt kommer att drabbas av bristsjukdomar, ja egentligen är vi mitt i dessa, ty de utvecklar sig med stor hastighet och om vi inte sätter in nödiga motåtgärder kommer de att utveckla sig vidare med allt större hastighet".

Sedan kommer han direkt in på orsaken till detta: "användningen av konstgödsel har på 50 år tredubblat våra skördar och i vissa fall förbättrat deras kvalitet... men det är en fråga som här är oroande ur en annan synpunkt: när vi nu tredubblat våra skördar har vi också dragit bort från jorden tredubbla mängden uppbyggnadselement. Vår konstgödning är sammansatt av normalt fy-

ra, högst sex mineralämnen. Vi ersätter varken bor, kobolt, koppar eller zink o.s.v. som vi ju nu också drar bort från jorden i allt större hastighet. Det är därför oundvikligt att vi går mot katastrof om vi inte ersätter dessa spårelement". (Här skall infogas att dessa ämnen ofta inblandas i konstgödseln numera — men, som vi senare skall se så hjälper detta ändå inte.)

André Voisin kommer sedan in på en viktig fråga — den kemiska analysen. Man analyserar ju en växt i ett laboratorium betr. de ingående ämnena på det sättet att man fastställer vad som finns kvar i askan sedan man förbränt växten. Men den analysen säger ingenting om assimilerbarheten hos ämnena ifråga. Ja, det kan t. o. m. vara så att *jordprovet* kan visa att det finns tillräckligt med assimilerbar koppar i marken, men djuren som lever på växterna som växer på samma mark får ändå kopparbristsjuka. Han citerar en annan vetenskapsman, professor Cooper vid lantbruksfakulteten vid universitetet i Durham, som vid ett av Voisins föreläsningar där efteråt yttrade: "Som Mr Voisin så riktigt har framställt saken: en växt som kemisten anser vara idealisk, är på intet sätt idealisk för en ko".

Detta visste de gamla bönderna, menar Voisin, som brukade säga att "marken gör djuret". Den satsen har Voisin omformat till modernare språk: "Organismen, hos djur eller människa, är ett biokemiskt foto av den miljö där den lever, och speciellt av den jord som alstrat dess näring".

Detta är en utomordentlig tes, som våra lärda borde lära sig utantill och sedan praktisera i sin vetenskap om jordens, djurens och människornas hälsa, då skulle nog snart sjukdomarna vara ett minne blott, i den mån de beror av näringen o. miljön, och det gör de flesta sjukdomar.

Voisins kardinalsats är alltså denna: bara organismen kan avgöra om jorden är riktigt skött. Blir de djur och människor som lever av en viss marks produkter sjuka *så är den marken fel gödslad och behandlad*, sedan får kemisterna säga vad de vill. Han kallar denna tilltro till enbart en kemisk analys för "askmentalitet" (efter WA Albrecht, en amerikansk vetenskapsman vid Missouriuniversitetet) för att betona att kemisterna i detta fall sysslar med livlösa ämnen och ej kan avgöra om de är nyttiga för organismen eller ej. "Människans och djurets organism, inte kemisten, är de högsta domarna beträffande vad som är lämpligaste jordbruksmetod" säger han.

Sedan kommer han in på praktiska exempel som visar hur en felaktig gödsling av jorden kan leda till sjukliga störningar hos de organismer som lever av jordens gröda. Om man ger övermått av t. ex. kaligödsling tar växten upp ett övermått av detta men försummar istället att ta upp magnesium och calcium. Djur som äter av detta gräs drabbas lätt av en störning av den mineraliska jämvikten i blodet och får en sjukdom som kallas grästetani. En engelsk veterinär, som Voisin träffade då han just var i färd med att behandla en mängd kor som angripits av tetani, gav ett skolmedicinskt betecknande svar. Voisin frågade honom nämligen om han visste hur mycket lantbrukaren med de sjuka korna hade givit betesmarken ifråga av kali och kvävegödsel. Veterinären svarade: "Det där är bondens sak och angår

bara honom. *Min* uppgift är att bota de sjuka korna." Han såg inget samband mellan sjukdomen och jorden.

Redan för 40 år sedan påpekade den franske läkaren Delbet ett samband mellan cancer och brist på magnesium i födan. Han visade också på att kalium, som motspelare till magnesium, gynnade uppkomsten av cancer av allt att döma. De holländska forskarna Tromp och Diel har visat på ett starkt samband mellan det magnesiumfattiga vattnet som storstädernas folk dricker och en förhöjd dödlighet i cancer. En sydafrikansk forskargrupp har visat att brist på magnesium i blodet alltid svarade mot en hög halt av kolesterolin, och därmed disposition för blodproppar, åderförkalkning och andra störningar i blodcirkulationen.

Detta att spårämnen försvinner ur jorden är tydligen också en effekt av konstgödslingen som gör att dessa förbrukas mycket snabbare än normalt i växtprocessen, d.v.s. mängderna av konstgödsning kräver också stora mängder spårämnen och så förbrukas jordens förråd av dessa ämnen mycket snabbt. Voisin pekar på vad bristen på koppar kan leda till, bl. a. kommer en näring som har brist på koppar att *föra till dålig upptagning av fosfor och kalcium* som i sin tur kan leda till skör och svag benstomme, som lätt brytes eller hastigt förslites. (Här kan alltså också vara en förklaring till den av dr Bergengren påvisade fosforbristen: fosfor kan finnas i födan men ej tas upp därför att koppar saknas. Andra verkningar av kopparbrist är bl. a. sterilitet och störd ämnesomsättning. Speciellt allvarligt är att ett felaktigt protein (äggviteämne) bildas i kroppen i vissa fall då koppar saknas. Därigenom blir kroppens celler ett lätt byte för bakterier och virus.

Att felaktig användning av konstgödsel just orsakar kopparbrist visar Holland. Detta land har länge haft rekordförbrukning av konstgödsning, speciellt kvävegödsel. Det är då klart att man får en viss kumulativ (upplagrande) verkan och denna är för Hollands del, säger Voisin, helt enkelt förfärande. Man gjorde undersökningar på kor som gått på bete på fält som fått mycket höga kvävegivor under 16 år, nämligen 80—200 kg/har. Efter att först ha utfodrats på vanligt sätt under en längre tid släpptes djuren ut på detta bete, varefter man tog prov på kopparhalten i deras blod. På den grupp som hade betat på fälten som fått 80 kg kväve pr har föll kopparhalten i blodet på sex månader från 0,79 till 0,47 mg/liter, men hos den grupp som betat på fälten som fått 200 kg kväve pr har, föll värdet från 0,80 till *endast 0,14 mg*, vilket låg långt under säkerhetsgränsen. Det visade sig att parallellt med att blodserumet sjönk, så sjönk också djurens prestationsförmåga, bl. a. avtog deras mjölk-mängd.

Voisin menar att vi måste lära oss att gödsla på rätt sätt, inte bara vräka på en mängd konstgödsel för att få höga skördar, utan *avväga* de olika gödselslagen noga mot varandra och vidare se till att jorden får tillräckligt av spårämnen.

Det skulle vara mycket mer att återge ur Voisins böcker — (inte minst ur hans större verk) "Soil, Grass and Cancer" (Jord — gröda — cancer) London 1959, i vilken han ännu mer utförligt visar hur cancers utbredning hör samman med ett felaktigt jord-

bruk, som bl. a. ger upphov till ett patologiskt (sjukligt) protein, som vissa forskare funnit vara mycket lik cancertvå.

Bristen på koppar börjar bli alltmer allmän. Detta vet jordbruksexperterna rätt väl numera, men kan bara rekommendera att ge jorden kopparsulfat, vilket knappast är rätta vägen att gå. Som ingående försök, utförda vid Spårämnesinstitutet i Giesen, Väst-Tyskland, har visat — är det mycket bättre att tillföra kopparn i metallisk form och så finfördelad som möjligt. Den stannar då längre kvar i jorden och växterna tar bara vad de behöver av den, samtidigt som man slipper ifrån biverkningarna av sulfatet. Den österrikiske forskaren Viktor Schaubergers försök med en plog som han beklätt med kopparplåt, och som gav väldiga skördar av fin kvalitet, får här sin förklaring. Kopparn tillfördes nämligen jorden i mest finfördelad form genom att *slipas* av från plogen medan man plöjde och blev väl inblandad på likformigt sätt.

Den verkligt radikala vägen att lösa odlingsproblemet och komma ifrån alla risker med konstgödsning och spårämnesbrist är emellertid att gå över till en biologisk odlingsform, bio-dynamisk eller ekologiskt-biologisk odling. Då gödslar man t. ex. jorden med kompost, man bearbetar den på helt annat sätt än det moderna jordbruket gör med sina vansinniga maskiner och följden blir en levande jord med stark växtkraft och förmåga att alstra produkter med hög biologisk kvalitet (livsvärde) och motståndskraft mot sjukdomar.

Det finns flera olika metoder för biologisk odling. Det är t. ex. den biodynamiska metoden, Bruces metod, prof. Seiferts metod och den s. k. biologiskt-ekologiska eller Müller-Rusch-metoden. Alla har de väl sina speciella användningsområden men gemensamt för dem alla är att de strävar efter att göra jorden frisk och sund.

Den biodynamiska metoden arbetar enligt principer givna av Rudolf Steiner, antroposofins grundare. Denna metod tar stor hänsyn till kosmiska sammanhang, den arbetar med kompost som preparerats med på speciellt sätt behandlade örter, kogödsel och kisel och kräver ganska grundliga kunskaper i ämnet för att resultatet skall bli gott.

Prof. Alwin Seifert är en pionjär för "trädgården utan gift", men hans metod kan också användas i större jordbruk än trädgården. Han använder vad han kallar "den nya sortens kompost" som är ganska enkel att lägga och sköta. Komposten skall läggas så att den ej utsättes för direkt solsken, i skuggan av ett skjul, under ett träd med ej alltför hungriga rötter etc. På denna plats gräver man bort grästorven till ett spadtags djup så man får en grund grav, t. ex. på 2 x 1 meter, eller mer, beroende på hur stor kompost man vill ha. Till komposten tar man nu allt växtavfall som kommer från trädgården eller gården, ogräs, potatisblast, gräs, köksavfall, löv, ris från buskar o. träd, gammal halm, grästorv etc. Man lägger nu ett 20 cm skikt av sådant avfall i botten av gropen, strör lite kalk ovanpå, ganska tunt som socker på en kaka, ung. 1/2 kg pr kbm grönmassa. Så slår man lite med grepen på det hela så att kalken blandar bättre in sig i skiktet. Därpå breder vi ett fingertjockt lager av lerjord över alltihop. Detta är viktigt! Lera måste till för att få en bra kompost

säger Seifert. Är ens trädgårdsjord starkt lerhaltig så blandar man bara in hälften så mycket lera. Ja, så är det bara att bygga på med nästa skikt grönmassa, kalk, lera etc. och man toppar samtidigt av högen uppåt så den kommer att se ut som en omvänd båt. Har man tillgång till gödsel så lägger man in ett och annat lager av sådan i högen också — eller hönskötsel, torkad, eller hornmjöl i tunna skikt. Man täcker hela högen med ett tunt jordlager eller med halm, gamla säckar etc. Är det ett regnigt år lägger man på ett bräddtak för att högen ej skall bli för sur och kall, är det torrt år måste man vattna den lite ibland. — Tidigt på våren kastar man om komposten så att det övre kommer underst, det yttre innerst och sedan formar man till den som förut och täcker den. När det går mot hösten bör komposten vara färdig om man lade den sommaren innan. Tecknet på att den är färdig är att dagmasken som kryllade i den nu är borta. Denna kompostjord breder man nu ut på marken och myllar ned den grunt, bara några cm djupt. På några få år kan på detta sätt en fördärvad jord bli frisk igen.

Müller-Rusch-systemet, utformat av dr Müller och docent HP Rusch i Schweiz, lämpar sig väl bäst för lantbruket. Där använder man ej kompost utan påför marken färsk gödsel i ett mycket tunt lager varpå detta myllas ner ca 7 cm. Man plöjer aldrig, utan bearbetar bara ytskiktet med harv o. likn. Vissa bakteriekulturer, stenmjöl etc. tillsätts också jorden för att stimulera bakterielivet, ty det är på ett rikt mikroliv i jorden som allt hänger. Under 10 år har 273 schweiziska gårdar med denna odlingsform varit underkastad sträng offentlig kontroll. Det visade sig att deras räntabilitet ständigt steg, omkostnaderna minskade och produktionen ökade. Mjölproduktionen ökade t. ex. 91,3 % räknat i kg pr 100 hektar. Veterinärkostnaderna sjönk i medeltal under åren 1952—1956 med 31,7 %. (Något att observera för svenska jordbrukare med deras ständigt ökande veterinärkostnader!) Marken på dessa jordbruk blev allt mer lättarbetad och skadedjursangreppen minskade alltmera. Medan t. ex. koloradoskalbaggen härjade på granngårdar med vanligt s. k. "rationellt jordbruk" blev det inga angrepp på de "biologiska" gårdarna. En mul- och klövsjuke-epidemi angrep ej besätningarna på de biologiska gårdarna o.s.v.

Problemet med bristsjukdomarna är alltså främst ett jordproblem; det gäller jordens hälsa. Blir jorden frisk så blir också människor och djur friska. Över hela jorden håller detta problem på att växa människan över huvudet — överallt är jorden fördärvad, förgiftad, utsugen. I vårt land har vi dock de allra bästa möjligheterna att skapa levande, naturvänliga jordbruk, som kunde ge oss hälsovänliga produkter och därmed en allmänt förbättrad folkhälsa. Var och en som har en liten jordbit har möjlighet att själv odla sådana hälsoskapande produkter. Men alla konsumenter borde också enstämmigt och skarpt kräva av våra myndigheter att de på allt sätt hjälpte till att förändra vårt jordbruk i sådan hälsovänlig riktning. Vi skall inte behöva tvingas använda livsmedel som är ett hot mot liv och hälsa. Det är en av de viktigaste mänskliga rättigheterna att ha tillgång till livsmedel som främjar hälsa och sund utveckling.

Människan är en själ (ande)

Människan är inte bara kropp, som det låter i kyrkans jordfästningsritual. Hennes verkliga väsen är ande (själ). Kroppen är dödlig — "av jord är du kommen, jord skall du åter varda", anden lever och fortlever omedelbart efter skillsmässan från kroppen. Det har alltid varit de kristnas tro under gångna tider och de flesta har väl den tron än i dag.

Men har vi verkligen några hållbara skäl för "tron" på andens fortlevnad? Ja, övervåldigande. Därför behöver vi ej här stanna vid en oviss tro. Jag skall i det följande i korthet göra en sammanfattning av de huvudsakliga skälen för detta vetande, delvis efter en skrift av Surya, "Der Tod kein Ende" (Verl. Rosenau, München 1920).

1. Människor har haft klart medvetande och rediga tankar, fastän hjärnan har varit så svårt skadad, att den inte har kunnat tjäna som instrument i materiell bemärkelse. Flera sådana fall finnas. Det är särskilt någon kort tid före dödsstunden, som denna frigörelse ger sig tillkänna, dvs. då människans andra jag, andeväsendet, håller på att frigöra sig. Surya anför följande fall.

— En vän till mig hade olyckan att hans broder sen många år tillbaka på grund av fullkomlig andlig förmörkelse måste föras till ett sinnessjukhus. En dag kom ett telegram till brodern från sjukhuset vari meddelades, att den sinnessjuka ville tala med honom. Han reste genast dit och blev högst förvånad över att finna sin bror så helt plötsligt vara fullt normal. — När han tog avsked av läkaren vid sjukhuset, så sade denne att denna ljusning i själen var ett ganska säkert tecken på att han snart skulle dö. Det blev så. Inom kort dog den sjuka och nu bad brodern att få närvara vid obduktionen. Som ett undantag blev detta beviljat. När man nu undersökte den dödes hjärna, så befanns denna vara alldeles upplöst av varbildning. Denna varbildning hade med all säkerhet funnits länge — här tillåter jag mig att inskjuta att det kanske i början fanns en möjlighet att operera, såsom skett i en del liknande fall. I detta fall tycks efter den summariska definition på symptomen, som lämnas, främre delen av pannan redan från början ha varit angripen av varbildningen. — Tydligt är att det inte var med det materiella instrumentet, som den sjuka tänkte. Det var med den immateriella motsvarigheten till den materiella hjärnan. Vansinnet låg i den materiella formationen, men den immateriella delen hade levat sitt liv mer eller mindre medvetet, eller sannolikt omedvetet intill den tid då skillsmässan förestod.

2. Ett bevis för själens osinnliga natur finner man i det förhållandet att döende ge sig tillkänna för anförvanter eller vänner på aldrig så långa avstånd.

Otaliga exempel på vad som nämns här-
ovan finns. En viktig punkt i denna sak är huruvida det är endast i "dödsögonblicket" eller kort före detta, som meddelandet sker, eller är det närmast efter själva dödsprocessen, eller förekommer det sådana meddelanden efter en kort eller längre stund,

t. o. m. timmar och dagar, kanske år efter tillfället? Svaret blir: det förekommer under alla dessa omständigheter. — Då under balkankriget 1912—13 många sådana meddelanden hade skett från döende, så ställde den franske filosofieprofessorn Bergson till den franska vetenskapsakademien frågan, om man inför dessa fall kunde upprätthålla satsen att "hjärnan är själen"? Troligtvis föredrog akademien att inte avgiva något svar.

3. Klara meddelanden från hädangångna i sådan form att inga andra förklaringar äro enligt vanlig logisk tankegång möjliga än att det är autentiska meddelanden.

Det är inte alls sällsynt att man bland människor möter sådana erfarenheter. För övrigt har man bara att hänvisa till litteraturen. Där finns tusentals vittnen. Det brukar annars vara nog med två eller tre vittnen. Här tycks inte hundratals eller tusentals vittnen vara gilltiga, sannfärdiga människor!

Ur litteraturen skall jag anföra ett enda exempel. Det finns på svenska, men jag återger det här i sammandrag efter en tysk bok: "Telepathie — Hellsehen — Prekognition" av Anton Heuhäusler (Dalp. Francke, Bern) — "År 1758 läste hertiginnan av Braunschweig, syster till konung Fredrik II av Preussen och drottning Lovisa Ulrika av Sverige i en Göttinger-tidning en bärettelse om en man i Stockholm "som påstår att han har samtal med de döda". Hertiginnan var förvånad över att inte hennes syster i Sverige i sina brev hade nämnt något om denna sällsamme man i hennes rike, varför hon skriver till denna och ber henne att taga kännedom om mannen. Drottningen söker att genast uppfylla hennes begäran och blir förvånad, då hon får höra att denne man bor i Stockholm, bergsverksassessor Swedenborg. Hon frågar riksråden, om inte assessorn kunde vara sinnessjuk, men hon får som svar att Swedenborg är en höglärd, högaktad, normal person. Swedenborg blev inbjuden till hovet, och föreställdes för konungen och drottningen. På tillfrågan står han fast vid att han kunde umgås med andarna. På drottningens frågor om han kunde samtala med vilken död som helst eller endast med vissa personer, så svarar Swedenborg att han inte kunde sammanträffa med alla, utan endast med sådana, som han känt här i livet, med kungliga och furstliga personer, med kända hjältar samt med berömda och kända män, som han lärt känna antingen personligt eller genom deras handlingar eller skrifter, således "med alla, om vilka jag kan göra mig en föreställning".

Drottningen finner det intressant att omedelbart sätta "skådaren" på prov. Hon ber honom överföra en hälsning till hennes broder, prins Wilhelm av Preussen, vilken helt nyligen den 12 juni hade dött. Swedenborg skulle fråga hennes bror vad han hade sagt henne, då han år 1744 reste från Stockholm, och de i förtroligt samtal tog avsked av varandra. Frågan var väl vald för ett prov, ty

ingen annan än hon visste något om samtalets innehåll. Hon ville utesluta möjligheten att Swedenborg i hemlighet skulle kunna erhålla kunskap därom. Swedenborg antog uppdraget och berättade i tyshet för henne vid en större mottagning vid hovet vad hennes broder 14 år tidigare hade anförtrott henne. Drottningen blev häftigt uppskakad av berättelsen och hade svårt för att fatta sig: "Detta har ingen dödlig kunnat säga henne", utropade hon. Från den stunden var hon övertygad om Swedenborgs visionära förmåga och vidhöll denna övertygelse ända till sin död.

Nu gäller det för psykologen att vetenskapligt behandla detta fall. Det sker från flera sidor för att vara grundligt. — "Swedenborg måste ha fört henne bakom ljuset, ty något sådant kan helt enkelt inte förekomma, som att Swedenborg har kunnat tala med hennes broders ande etc.". Efter vidlyftiga resonemang om vetenskapens objektivitet och särskilt hur detta fall behandlas av författaren enligt vetenskaplig metod — se citatet nyss! — så kommer författaren till den sannolikaste slutsatsen, att Swedenborg var tankeläsare. — Där har vi den vetenskapliga förklaringen i vår tid till alla fall av andemeddelande — det är endast tanke-läsning, material, hämtat från en här levande person. — Jag skall då anföra ett enda personligt fall, då jag erhöll ett "bevis", så få vi se, om man även där kan finna förklaringen genom tankeöverföring.

Jag var bjuden till middag i en familj. Närmast före middagen satt jag bredvid en kvinna med mediumistiska anlag. Jag tänkte inte alls därpå. Men plötsligt utbrast hon: "Men vad skall det här betyda: Det är någon, som säger 'Lappmarkens själ'?" — Jag låtsades ej känna till saken och svarade: "Kanske det kan betyda någon bok?" — Då fnyste hon till och skrattade: "Det ska du säga, som själv har skrivit den!" — Den mediala blev förlägen och sade: "Jag säger 'du'. Hon sade det." — Var det mitt eget undermedvetande, som spelade komedi med mig? Eller var det mediet, som sig själv ovetande hämtade material från mitt undermedvetande och kunde med full identitet spela rollen av min bortgångna hustru? — Förutom allt annat, som gör den tyndningen omöjlig, så kommer som en avgörande punkt att dagarna, innan hon skildes härifrån, föreläste jag enligt hennes önskan just ur denna bok. Således gav hon genom att lämna titeln på boken ett tecken till att det var hon själv, som gav hälsningen. Vägen till bortförklaring synes väl här vara ganska säkert avspärrad, om man använder vanlig normal tankegång och slutsats, dvs. vetenskaplig.

Ett par andra liknande meddelanden kunde anföras, men jag berättar hellre en erfarenhet från min ungdom. Jag "drömde" en natt att en farbror kom till mig och begärde att jag skulle skaffa honom rum i staden. Jag varken ville eller kunde fullgöra hans begäran och jag hade ett mycket obehagligt intryck av den starka förmågan att bevisas verklighet och icke en vanlig dröm. Men jag somnade om och efter någon timme kom samma begäran i ännu starkare form. När jag vaknade vändades jag formligen inför den upplevda verkligheten. Just den natten hade min farbror, som jag snart fick veta, dött. Han var skådespelare. Den "Mindre Teatern" vill jag minnas det var, hade gått

över ända. Då bildade han och andra artister vid denna ett kringresande sällskap. Han hade emellertid insjuknat, blivit inlagd på sjukhus — och nu hade han dött. Kände sig fri att fortsätta sin teaterbana och ville komma med sin trupp dit där jag var. Han visste tydligen inte ännu att han var död. Detta är inget ovanligt, att då en människa med varmt intresse har planer att utföra något här i världen och hastigt går härifrån, så vet hon ej omedelbart att hon är död, utan söker i sina föreställningar att fortsätta, således i ett drömliknande tillstånd. Sådant borde de kristna känna till och inte hålla sig till den primitiva föreställningen, som kanske är den vanligaste, att när en människa dör, så går hon omedelbart till himmel eller helvete. Eller också har man den numera moderna föreställningen att själen dör tillika med kroppen, och så skall båda "uppväckas på den yttersta dagen".

4. Vi övergår nu till frågan huruvida de spiritistiska fenomenen har något att lära och bekräfta angående människans överlevande. Utan att närmare gå in på allt det vidlyftiga, som därmed förekommer, låter jag några vederhäftiga personer uttala sig om de slutsatser de kommit till genom omfattande erfarenheter och studier.

Wilberforce, den kände filantropen, motståndare till slavhandeln: — Spiritismens styrka ligger i kännedomen — huru styckevis och ofullkomlig den än må vara — om det kommande livet. I motsats därtill ligger de olika kyrkornas svaghet i deras okunnighet om detta liv och i missuppfattningen om vad skriften lär därom".

Viktor Rydberg i ett längre utlåtande: "Minst av allt har de materialistiska filosoferna rätt att förlöjliga spiritismen, ty deras egen filosofiska byggnad är en röra av orimlighet, självbedrägeri och tanklöshet och en större skam på tidevarvet än spiritismen."

Filosofen *Herman Fichte*: "Det är omöjligt att förklara dessa fenomen utan att antaga inflytelser av övermänskliga krafter eller av osynliga andliga intelligenser." — Ett tungt vägande vittnesbörd har vi från prof. *Alfr. Wallace*, den store vetenskapliga forskaren, som grundligt studerade området: "Min åsikt är därför, att de spiritistiska fenomenen i allmänhet taget icke behöva någon vidare bekräftelse. Ty de har blivit lika fullständigt bevisade, som trots några andra fakta inom andra vetenskaper, och om man förnekar och förhånar dem, utgör sådant ingen motbevisning. Sådant kan ske endast genom nya fakta och noggranna slutsatser från dessa. Då det förhåller sig så vad bevisningen angår, äro vi fullt berättigade att anse spiritistiska fakta som fastslagna och med dem även teorien för deras förklarande, emedan denna är den enda, som visat sig hållbar".

Professor *Challis*: "Vittnesbörden har varit så överflödande och samstämmiga, att antingen måste spiritismens fakta erkännas vara sådana, som de beskrivas, eller också måste vi fränsäga oss möjligheten att bevisa fakta med mänskliga vittnesbörd." — Med avseende på dessa starka vittnesbörd måste tilläggas att dessa inte avser att därmed erkänna allt vad som kan förekomma på det ifrågakvarande området såsom uppenbarelsen från den andra världen. Vad som för mig utgör det största frågetecknet inför frågan om kontakter och personliga meddelanden

de olika världarna emellan är inte att de förekomma utan att de förekomma så sporadiskt och oregelbundet. Liksom man sagt: "Den slöja, som för oss döljer framtiden, är vävd av barmhärtighetens hand", så är det ock med avseende på den sällsynta kommunikén mellan världarna. Den slöja, som för oss döljer ständig och öppen kommunikation med den andra världen, är vävd av barmhärtighetens hand. Men likafullt kan vi säga: Den hand, som för oss öppnar och meddelar oss med den andra världens verklighet och vårt nästa hem i denna, är en uppenbarelse av gudomlig barmhärtighet på vad sätt det än må ske. Den barmhärtigheten har vi ej rätt att förneka eller förkasta. Om någonsin har vi behov av densamma just i vår tid.

5. *Den automatiska skriften*. Vi har här det mest osäkra, virriga, falska området, då det gäller meddelanden från immateriella krafter eller personer. Efter den mångfald av sådana skrifter eller kortare meddelanden, som jag tagit del av, så blir slutomdömet det, att det mesta har varit utan något värde, en stor del rena förfälskningar, osanna drömmar, försök att göra sig märkvärdig, att framföra personliga förirringar i bestickande form. Därav följer dock icke att allt, som framkommit på denna väg, varit av denna beskaffenhet. Det finns undantagsvis meddelanden, som har tydligt överjordiskt ursprung från sanningens andevärld, bestämde personer, som framfört meddelanden med tydligt tillstånd från högre auktoriteter.

Jag skall till en början anföra fyra sådana tydliga medvetet eller omedvetet förfälskade automatiska skrifter. — Den första är en skrift kallad "Jesu mystiska liv" av en *Spenser Lewis* — en rosenkreutzerbok. Där uppgivs att det skall i rosenkreutzarnas bibliotek finnas flera skrifter från forntiden om Jesu liv. Alltsammans har man rätt att betrakta som idel bedrägeri, då de, trots uppmaningar att lämna fram dessa inte kunnat göra det, och som, om de funnes, skulle vara av den allra största betydelse. — Den andra av dessa falskari är "Den nya Tidsålderns evangelium" av *Lewi*, övers. från amerikanskan. Författare är en pastor. Kan förklaras som en romantiserad fantasi över den tid av Jesu liv, som ej finns beskriven i evangelierna, huru Jesus uppträdde i Indien, Persien, Grekland, Egypten. Alltsammans ohistoriska fantasier, kanske åstadkomna delvis i halvtrans. — Den tredje boken heter "De tolv heligas evangelium", uppgives vara en översättning från ett arameiskt manuskript som återfunnits i ett kloster i Tibet. Varken prästen, klostret eller manuskriptet har kunnat identifieras. Alltså måste det hela betraktas som ett falsarium, delvis möjligen automatisk skrift. — Alla tre är försök av förfälskarna att bättra på evangelierna, såsom de själva önska att dessa borde vara. Det fabrikerades en del liknande evangelier även under kristendomens första århundraden, som dock helt utmönstrades från dem, voro vissa från den apostoliska tiden. — Som exempel på falsk meddelelse må även anföras en bok, "Från en högre värld", av *Oxon*. Dess hela religion har sjunkit ner i botten av 1700-talets rationalism, det må nu vara mediets eget undermedvetna eller någon andes kvarlevande minne.

Men det finns även rediga automatiska

skrifter, som tillhöra utom- och överjordisk inspiration och personlig meddelelse. Den märkligaste jag känner till är "Efter döden", meddelanden genom W. T. Stead, Björck & Börjesson 1912. Den, som lämnat ut boken, är en person med så känd karaktär och samhällsställning, att varje förfalskning är utesluten. Genom Stead meddelar sig en bortgången kvinna med sin kvarvarande vännina likaväl som med herr Stead själv, i ett antal skrivningar. Meddelandena är alltigenom ädla och trovärdiga.

I "Människokunskap", del 1, sid. 242—43 har jag berättat om hur massor av poesi skrevs ned på 15—1600-tals engelska i automatisk skrift och utgavs under namn av "Patience Worth". — Om denna märkliga bok har Are Waerland skrivit närmare i boken "Odödlighetsproblemet", som borde ha blivit observerad bättre än vad som skedde.

I detta sammanhang må även erinras om *den andliga inspirationen*. Jag har skrivit om detta i min bok "Aftonrodnad och morgonbrand", sid. 47—48.

Under sista tiden har vi även fått problemet med anderöster i radio och på tonband. Själva innehållet i dessa röster tycks vara ganska torftigt, endast någon kortfattad anmärkning. Men det märkliga är att rösterna är personligt klart markerade, även på olika språk. Sålunda absolut inte betydelselösa.

6. *Andefotografier*. Skall man våga att omnämna en sådan sak? Förekommer den, så varför skulle vi inte hellre undersöka saken än att bli spökrädda och mot all saktighet förneka! — Jag börjar med att beskriva det enda kort av sådan natur, som jag sett. En person, som jag kände, hade besökt London. Där hade han fått höra om en fotograf, som var medial och fotograferade i medialt tillstånd, varvid andebilder kunde framträda. Han köpte därför fotografiplåt, fick själv sätta in den i kasetten. Han själv fotograferades. Vid framkallningen framkom jämte honom själv bilderna av fem av hans avlidna släktingar. — Hur skall man förklara den saken? Jag finner förklaringen sålunda: De bilder, som framträdde, var fotografier av dessa anförvanter som han själv hade i sitt undermedvetande så livligt, att då nu andebilder skulle återgivas, så inträdde dessa bilder så starkt i hans undermedvetande att de togs upp av mediet och på visst sätt materialiserades för den känsliga fotografiplåten. Jag upptäckte emellertid ännu en bild, som han själv inte hade observerat, dunkelt instucken bland de andra. Det var dåvarande kronprinsessan Margareta, tämligen säkert ett återgivande av ett foto, som han någon gång betraktat intensivt. — Allt kan få sin naturliga eller övernaturliga förklaring. Ingenting göres ogjort genom förnekelse.

Ett märkligt andefoto kan man återfinna i "Varför jag vet att de döda leva" av William Stead, Eos förl. 1909. Detta foto återger den vid början av boerkriget stupade anföraren *Petrud Johannes Botha*. För närmare kännedom om fallet hänvisas till den ganska vidlyftiga beskrivningen i boken. — I samma bok redogör Stead för hur hans son efter sin död meddelat sig med honom, ett av de klaraste och mest ojäviga vittnesbörd, som man kan finna på meddelanden till här levande från den andra tillvaron.

Sett, hört och tänkt från Utsiktstornet

Viktor Vallberg och framtiden

Att Viktor Vallberg var en framsynt man, som inte ryggade för att se verkligheten sådan den verkligen var och därav vågade dra riktiga slutsatser, den saken har erkänts av många. V. översatte ju boken *Djävulsdansen*, som utkom på svenska för tio år sedan. Då hade den varit ute i den tyska bokmarknaden några år redan. Men innan dess hade V. skrivit en bok med titeln *Kan människosläktet fortleva*. Det var en liten skrift, men däri inrymdes det mesta av det som utförligt behandlades i den förstnämnda av Günther Schwab skrivna boken.

Det är intressant, och även beklämmande, att få uppleva att alla de missförhållanden som finns i vår omgivning och som alla leder till en försvagning av människosläktet och dess totala förintelse nu börjar bli så påtagliga att även politiker, myndigheter och vetenskapsmän fått upp ögonen för, att här måste ske radikala ingripanden. Men här kommer det klassiska medicintänkandet in. Att försöka bota sjukdomen med naturligenliga medel — nej, så långt vågar man inte tänka. Att göra rent hus med det som förgiftar och river ner, det vågar man inte. Och ändå... Det lär få bli så till slut, att inga som helst utsläpp i vattnen som förorenar får ske. Det kommer att visa sig att här finns inga kompromisser. Och detta gäller alla områden där sådana handlingar som skadar eller förstör *livet* — skadliga utsläpp i vatten, i luften, besprutningar av allt som växer. Tiden är inne för ett kompromisslöst handlande.

Jag sitter och tänker på O. A:s art. i förra nr. av SEKLET. Särskilt då underrubriken: *Luft och vatten på väg att försvinna från jorden*. Läs den artikeln omigen, och ännu en gång. Försök att fatta hela vidden av det han skriver där. Sedan skall det väl inte vara så svårt att förstå vart det bär hän med oss på Tellus. Vallberg talade ofta om omvändelse, en sak som folk i allmänhet inte tycker om att höra. I detta särskilda fall gäller det, som ju även i den sedvanliga användningen, att inte fortsätta på den stråt man slagit in på. Man brukar säga, att det finns möjlighet till omvändelse ända in till elfte timmen. *Prof. Borgström* har i flera av sina varnande och manande radioföredrag talat om att klockan redan är 5 minuter i tolv. Men jag tycker mig förstå att han menar, att det kanske ännu finns en möjlighet kvar. Men den möjligheten måste i så fall tas i flykten, ty den lär försvinna mycket snabbt. Om jag inte missminner mig, så talar Borgström om att kemien skall kunna rädda oss. Kanske. Men då måste nog kemisterna göra om våra kroppar också, så att de passar till tabletterna.

Betr. luftförgiftningen fick vi ju ett exempel från Japan. Optimist som ju människan är och skall vara, var det kanske en och annan som ville mena, att detta kommer inte att hända här. Nu är det på väg att hända, vilket alarmropet från Falun bekräftar.

Om världsurets klocka visar på "fem i tolv" är det hög tid att alla fientligheter mellan människorna och mellan staterna

inställas och uppbyggnadsarbetet för att rädda livet sätts igång. I någon bok som tolkade Nostradamus' profetior läste jag en gång, fritt översatt: "Då de civila debatterna nått sin höjdpunkt är det tid för härarna att ställa upp igen". Nu är det ingen tid till "civila debatter", nu måste man handla först och prata sedan.

Frisk luft, friskt vatten och en frisk jord ger friska människor, men dålig utdelning på läkemedelsindustrins aktier.

Hur man vänder sig...

Nostradamus profetior

Det är nu 400 år sedan siaren släppte ut sina förutsägelser. Under hela denna tid har de hållits levande genom forskare, som försökt att lista ut vad Nostradamus kan ha menat. En intressant bok i den vägen kom i slutet av 50-talet. Den var skriven av G. Gustafsson. Den kan ännu erhållas. Jag skrev till Gustafsson och frågade om hans nuvarande uppfattning betr. de ryska satellitstaterna. Som svar fick jag följande beriktigande:

"Nostradamus om Sovjets satellitstater

I anledning av de enligt min uppfattning uppenbara felaktigheter beträffande både översättning och tolkning av Nostradamus profetior, som tid efter annan kommit till synes i press och litteratur i detta ämne, måste undertecknad erkänna, att även jag i mina böcker felat i båda avseendena. Det gäller i varje fall punkt 44 av brevet till Henrik II, där jag slaviskt följde den store Billenstein och skrev: 'borttager Antikrist' etc., dock mest av rädsla för att stöta kommunisterna. Jag undvek helt enkelt, liksom Billenstein, att översätta uttrycket 'à l'abomination', som betyder 'styggelsen' eller 'det avskyvärda', men att märka är då, att prepositionen 'à' måste överhoppas för att det hela skall bli begripligt. 'Styggelsen' hos Antikristen — östkommunismen — är givetvis den av öststaterna på Stalins tid utövade terrorn. Den har gudskelov upphört framför allt i Tjeckoslovakien, Ungern och Rumänien, till förtjänsten härav torde främst kunna tillskrivas de dialoger, som under 60-talet hållits mellan kyrkliga dignitärer och kommunistledare i Prag och Wien. Detta är den av siaren omtalade 'helige Ande' på 48 breddgraden, d.v.s. Wien, där rörelsens språkrör har varit tidskriften 'Neues Forum'.

Vad beträffar 'den kunglige' i samma punkt, som säges skola bli påve, så torde det här vara fråga om en ordlek, eftersom ingen kunglig person gärna kan tänkas bli vald till påve. Den som avses torde vara kardinal Franz König i Wien, som f.ö. var påvekanديدat vid senaste valet. Han har haft många heta duster med kommunistledarna i Budapest i sina försök att få kardinal Mindzenty frigiven på hans egna villkor.

Vad angår tidsperioden 'sjuttiotre år och sju månader' i punkt 47 så beklagar jag djupt, att jag trots ivrigt sökande inte kom fram till den troligaste utgångspunkten. Den har jag sedan funnit, i varje fall är den långt bättre

Sådd och skörd

Tionde avsnittet

Här presenteras det sista avsnittet ur Idas och Viktors dagbok. Under åren 1906—1907 bli dagboksanteckningarna alltmer sporadiska, dels beroende på en viss enformighet i tillvaron och dels på bristande tid. Kapellpredikanten i Risbäck var tillika lärare i folkskolan därstädes. Dessutom skötte han postkontoret. Dagboken talar även om författarskap, om tidningsuppsatser bl. a. i norrlandsfrågor. Under dessa år föddes de första barnen, en dotter och en son, som upptog mor Idas tid. I en tidskrift undrade någon "Vart tog a'Ida vägen?" Hon hade nämligen tidigare skrivit en del noveller och lappmarksskildringar.

Den 2 jan. 1906. Skolan har börjat. Samlingen har ökat till mer än tjugo denna termin. Den ena dan den andra lik — men likväl är min levnad rik. Ensam står fyrbåken, en utpost ytterst vid havets rand. Jag minns, då jag för några år sen såg dig på Karlsö. Det var människor, som skötte om dig — de bodde ensamma mitt ute i havet, tre mil till närmaste granne! Vad vi nu bo mitt uppe i folkvimlet, om också vi blivit satta som "fyrvaktare" i en utkant av världen — men därför är ock ansvaret stort, uppgiften stor. Hjälp min svaghet!

Februari: 13. Dagbok, du får vila — kanske därför att vi båda ha så brått. I dag har posten kommit och gått. Jag har rekvirerat blomsterfrön. För ungefär en vecka sedan satte jag några i en blomkruka, hoppas något gro och blir till växt.

Februari 26. I dag är solen uppe. Mina blommor ha fått några nya blad, må de växa fort. Men mest önskar jag att Viktors frön måtte komma upp så att han får glädja sig åt dem. Hans natur är rik som söderns blomma är rik på färg och doft. Det gör mig ont ibland att han skulle komma upp i detta fatiga, karga ödeland.

— Åh, där fann han ju den finaste, skönaste blomman!

Mars 9. Nu snöar det och blåser. Drivorna gå snart till fönstren. Alla vägar ha drivit igen. Byborna gå till varandra på trygor (snöskor). Det är nästan kusligt, när man tänker på föret och framkomsten över Ark-sjön. (Man hade vid denna tid en mil till närmaste landsväg). Men han som stillade havets storm, kan också stilla vårstormarna på Ark-sjön. Styrk vår tro, hjälp oss!

Nu brinner brasan i vita sängkammaren.

än den jag angivit i boken, s. 109. Tidpunkten bör vara augusti 1897, då Frankrikes president, Faure, besökte ryske tsaren Nikolaus II i Peterhof, vid vilket tillfälle den fransk-ryska alliansen skriftligen offentliggjordes. Man kommer då fram till mars 1971, då det blir lämplig tid för en kyrkoförnyare att framträda och en öst-västlig fredspunkt att slutas, innebärande bl. a. Tycklands enande. Sedan följer småningom kommunismens upphörande i de ryska satellitstaterna."

H. B.

Viktor ligger på sängen och vilar efter drivbänksnickringen. Lunda ligger vid hans fötter och katten på bröstet. Familjeidyll! Blomfrökatalogen har han bredvid sig. Han förefaller mig som en sjuåring med en spännande sagobok.

Den 18 mars. Nu har det hänt en hel del. Moster Lotten kom i torsdags likaså barnmorskan Kristina Jakobsson. I fredags kommo en skara björnjägare. Patron Kjellberg och en konsult B. bodde här hos oss. Lördagen tågade alla herrar upp till björnidet och funno det — tomt! Stor bestörtning! På söndag återvände björnjägarna, en hel karavan med hästar. Ett lass mat och sängkläder hade de kört upp. Mycket väsen för ingenting.

Förr voro prästgårdarna — åtminstone i glesbygden — något av gästgivargårdar. Därom vittnar dagboken:

Postmästar N. från Åsele bodde här. Han var mycket trevlig. Vi fick två st, järpar av honom.

I dag kom vår hyggliga skolinspektör. Han hörde på några timmar i skolan. När han skulle resa följde vi med till kyrkan och besåg den samt provade orgeln. Vi gjorde sällskap ned till sjön, där båt och roddare väntade.

Landshövding Björklund har i denna månad besökt Risbäck. Han bodde här hos oss.

Dagboken har många anteckningar om sådd och skörd.

Den 21 mars såddes i drivbänken.

Den 5 maj skördades de första rädisorna.

Den 24 maj skördades Rutows rumsgurka.

Den 11 aug. togo vi av den första mörgpumpen.

Den 30 aug. skördades 10 gurkor.

Den 31 aug. första frostnatten. En aster med 35 blommor har flyttats in i kruka.

Anteckningar om väderleken vittnar om ett kärvt klimat. Kall nordvästlig vind i flera veckor. Nattfrost i slutet av juni. Den 26 maj blir sjön isfri. Posten har ej kunnat komma fram på grund av ishinder. En annan gång ej på grund av den djupt snön.

Den 29 juli rodde vi på Ark-sjön i det härligaste lugn och solsken. Christine och jag följde Viktor, som skulle till Dorotea på visitation. Vi åkte med hans hästskjuts ett par km. Aldrig har landsvägen förefallit mig så härlig. Om några år kanske vi har landsväg fram till kyrkbyn. Viktor har satt sig i spetsen för en deputation, som uppvaktat höga vederbörande i vägfrågan.

Även det andliga klimatet tycks vara kärvt. "Marie bebad dag florerade dryckenskapen här hela dagen. Yngre och äldre män drogo skrålande genom byn. Viktor har nu utlyst ett stormöte i nykterhetsfrågan."

Dagboken berättar senare: "En blåbandsförening har bildats. 70 personer ha låtit skriva in sig. Mörkret skall vika. Guds är segern."

Dagmar Vallberg-Jonsson

Om världens framtid

Såsom vi redan tidigare i olika artiklar framhållit och vågat förutspå, så nalkas vi nu den tid — och den är förresten redan inne, fastän vi i detta land ännu inte fått tillräcklig kännning av den — då fattigdom och nöd kommer att bryta in över hela världen.

Vi har visat på orsakerna: jordens utarmning till följd av de nuvarande konstgödselmedlen och -metoderna, och därmed efterhand minskade och kvalitetsmässigt allt sämre skördar.

Samtidigt som befolkningen i framför allt de underutvecklade länderna tillväxer i en allt snabbare takt.

Denna sak kan vi inte upprepa tillräckligt ofta.

(Ur artikeln "Hur skall det gå med Sveriges Jordbruk?" av

Viktor Vallberg.

SEKLET nr 4/1955.)

Mona Leo

LIVET ÄLSKAR DIG

Ur en bokenmälan:

"Det är transcendent erfarenheter, en mystikers visionära upplevelser av det som är bortom vardagstillvarons gränser den skildrar.

Fastän Mona Leo pejar och även återspeglar tankar som hör samman med ickekristna livsåskådningar och filosofiska system kinesiska, indiska, gammalegyptiska — är det dock slutligen kristen levnadsvisdom som besjalar henne, en helt odogmatisk djupt personligt genomlevd livssyn hon för fram.

Genomgående är temat antiväld och bejakelse av livet i dess högsta uttrycksformer...

Sign. n-r. i tidn. Hangö

Pris 10:55

VAD SÄGER STJÄRNORNA?

Berghs horoskopbok 1971

En redogörelse för planeternas positioner under det nya, händelserika året och hur de inverkar på den enskilda personens liv. Den lär Er hur Ni bästa drar nytta av de perioder, då tecknen är gynnsamma, men också hur man undgår misstag och därmed skyddas mot besvikelser då konstellationerna är ogynnsamma.

Den ger praktiska tips om hälsa, arbete och penningangelägenheter, utbildning, karriär och mycket annat.

Pris 14:15

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Prentice Mulford

Hundratals miljoner människor har, sedan Nord-Amerikas upptäckt, kommit och gått, fötts och dött. Det är ej många filosofer bland dem, om man med ordet filosof vill avse människor som genom sin andliga utveckling uppnått en nivå så att de verkligen kunde anses vara invigda i visdomens mysterium och inte bara akademiker som på grund av sin skolning kunde bolla med ett antal intellektuella abstraktioner. Att sådana gestalter överhuvudtaget är sällsynta även i de s. k. gamla kulturländerna, det vet vi. En stor människa som genom en högre makt förunnats att lyfta undan slöjan till visdomens magiska värld är alltid en sällsynthet, en välsignelse för det folk som alstrat henne och för mänskligheten. U.S.A. har välsignats med fyra sådana gestalter: Ralph Waldo Emerson, Henry Thoreau, Prentice Mulford och Ralph Waldo Trine, om man vill räkna Alexis Carell till en av Frankrikes söner och bortser från en man som den eminente kulturfilosofen Will Durant.

Emerson, den amerikanska filosofiens fader, levde från år 1803 till 1882, Thoreau 1817—1862, Mulford 1834—1891 och Trine från 1866—1958, då han dog som 92 åring i Kalifornien, för att nämna dem i deras livsföljd. Då tre av dessa män, Emerson, Mulford och Trine, levde mera eller mindre samtidigt, torde ju en ömsesidig påverkan mellan dem nästan ha varit oundviklig, sökare som de var allesammans, trots att var och en av dem hade sitt eget liv att leva, sin levnadskamp, sina individuella öden och sina egna tankar.

Vi skall här försöka ägna oss åt Prentice Mulford och att i första hand kasta en blick på hans levnadsväg. Prentice Mulford (namnet härstammar från Tyskland, faderns hemland, och hette före sin amerikanisering Mühlforth) föddes den 5.4.1834 i Sag Harbour, Long Island, vid den mäktiga atlantiska oceanens kust. Pojken hade från sin far ärvt ett grubblande, till mystik lutande väsen, och från modern, som härstammade från en gammal engelsk puritansläkt vilken redan kommit till Amerika med de första pilgrimerna år 1620, djupa religiösa anlag. Från sin farmor hade han ärvt kärleken till djuren och naturens vida värld.

Sjöfararen

Den unge Prentice var en född ledaregestalt — så långt familjen kunde minnas var det alltid han som var anföraren i barnens vilda indianlekar och vid roddturer och seglatser till havs, sökande äventyret. Men pojken visade här inte bara sin medfödda organisationsgåva, utan även ett starkt utpräglat sinne till självständigt handlande. I faderns värdshus fick Prentice under årens gång uppleva många säregna resenärer och äventyrare, folk som berättade om sina upplevelser i fjärran länder jorden runt. Var det då att undra på att Prentice, som struntat i en normal skolgång och fått en elementär bildning i det egna hemmet, på egen hand, redan i

mycket unga dar sökte sig till en av de stora segelfartygen han hade sett segla in och ut så långt han kunde minnas tillbaka! Nu fick han äntligen tillfälle att som lättmatros segla ut i världen — till Haiti, Para, Rio, Montevideo Mexiko och till andra sidan av sitt stora fosterland, Kalifornien, dit på den tiden alla företagsamma unga män styrde sin kosa, för att leta efter guld och rikedom. På denna stora seglats omkring hela den amerikanska kontinenten räddade den modiga pojken en spritpåverkad sjöman från döden i Kap Horns sjudande helvete, en man som sedan alltid skulle ta sin unge räddares parti vid de obarmhärtiga slagsmålen på skeppet. Men denna alkoholist kom även att visa Prentice hur viljelös en människa kunde bli genom alkoholens sövande gift, så att han redan här kom att förvandlas till en resolut antialkoholist, någonting som på den tiden var en sällsynthet i sjöfararnas skrå.

Guldgrävaren

Prentice kom att göra ännu en stor seglats, denna gång till Arktis, där man fångade valar, innan han beslöt sig för att följa med den stora strömmen unga män ut i den kaliforniska vildmarken, till Sacramento, för att gräva efter guld. Även här fick han uppleva hur hårda och obarmhärtiga människorna kan bli mot varandra när de är besatta av sin materialism. Här var den ene den andras fiende, guldruset lät bror slå ner bror, splittra vänskapsband och upplösa all moral, all etik människor emellan. Människan förvandlades till en vild best som bara slog omkring sig, klösande, rövande och mördande. Men ödet skulle här sammanföra Prentice med några andra unga män som förstod varandra och insåg att all denna hårda kamp med naturens makter, år in och år ut, inte skulle leda dem någonstans om de inte slöt sig samman, för att skydda och försvara det de funnit i kamp mot banditerna, mänskobesten.

Här fick ynglingen även tillfälle att uppleva en natur utan like på hela jorden — här växte sequoian, giganten bland träden, till en höjd av hundra meter, så att man tycktes vandra omkring i en gotisk katedral där nere, i ett mystiskt halvmörker dit bara sällan någon solstråle kunde tränga fram. I Colorado, dit han sedan sökte sig, letande efter nya fyndigheter, fick Prentice å andra sidan uppleva berg vars like han aldrig tidigare skådat, en flod som dånade fram där nere i tvåusen meters djup och solnedgångar i en färgprakt han aldrig skulle glömma.

Naturen som läromästare

Den stora och mäktiga naturen uppenbarade en skönhet, kraft och harmoni som skulle bli vägvisande för hans framtida väg. Naturen hade blivit hans stora läromästare som formade den vakne ynglingens tankar och sinne. "Såsom människans själ döljer även trädet många kunskaper, som ännu fattas

oss, men som vi behöver, då sann visdom ökar vår kraft," sade Mulford på den tiden. "Och vi behöver mera kraft, för att skapa oss skönare och sundare kroppar. Vi längtar efter ett tillstånd där vi helt kan vara utan sjukdom och ofullkomlighet. Vi önskar oss friare, lyckligare hjärtan, ett liv av ren glädje i vår tillvaro."

Redan på den tiden började Mulford förstå, att människan inte uteslutande skall tänka på sin nytta, tingens och människornas nyttovärde i tillvaron, då vi i sådant fall förr eller senare måste förvandlas till rena materialister, rena egocentriker. Så skall man även i ett träd och i hela den stora naturen inte bara vittja nyttan för oss, utan skall i naturens sköte uppleva skönheten och större kosmiska lagar och makter. Allt är, menade han, besjälade och även grenarna på ett träd symboliserar fina andliga makter ur kosmos. Det är dock bara den själsligen vakna människan som skönjer det, ser det. — Ju mer vi närmar oss det eviga, desto mer blickar det eviga mot oss. Och ju mer vi blir medvetna om vår inre släktskap med träden och djuren, desto större blir den levande kraften som uppenbarar sig för oss i dem, vilket beror på kärleken vi äger gentemot dem... Kärlek får bara den som ger kärlek. Förstör vi skogarna så minskar vi kraften och kärleken som naturen skänker oss människor.

Detsamma sade Mulford även om djuren. Även de äger ju en hjärna, ett nervsystem och sinnesorgan, såsom människan, och en själ som påverkar omvärlden. En själlös maskin däremot kan inte tänka, inte handla självständigt, lära, minnas och fatta beslut. Och ju längre ett djur har varit i kontakt med människan, ju mer det vunnit vår tillgivenhet, desto högre blir dess själsliga nivå, vår förståelse till och vår kontakt med djuret. Betraktar vi däremot djuret, såsom träden, endast som ren handelsvara, efter nytans mått, se vi i djupet bara ett objekt att förtjäna på genom dess avslaktande, då, tyckte Mulford, drar djuret människan ned på sin egen nivå. Det var, med andra ord, träden och djuren som skänkte Mulford grunderna till hans kunskap, hans visdom, såsom naturen alltid varit den största läromästaren åt geniet, de stora vägvisarna. En sådan människa återvänder alltid stärkt och förnyad ur naturen, hon har blivit en del av det eviga.

Under sin tid som guldgrävare, då han mött så mycken mänsklig ondskas, lärde han sig mera om människans sanna väsen än han kanske någonsin under hela sitt liv skulle ha kunnat lära där hemma, i familjens skyddade miljö. Han började även förstå, att inte bara träden och djuren strålar ut kosmiska krafter till oss, utan även människan. Men att det hos människan ofta är en negativ, en destruktiv och fientlig strålning vi skönjer. En människa kommer under inflytande av en annan, under en antingen positiv eller negativ strålning, goda eller onda tankeströmmar, tankekrafter. Och här råder lagen, att de som är sig lika dras till varandra, den

goda människan till den gode, den onde till den onde, förbrytaren till förbrytaren, tjuven till tjuven, lögnaren till lögnaren. Här gäller det att vara, på sin vakt, att människor som står under kontroll av det negativa, det onda, det destruktiva, ej vinner överhanden över de positiva, de goda, de konstruktiva. I annat fall blir det förbrytaren som styr, det negativa och destruktiva som råder över det positiva, ondskan över godheten, fulheten över skönheten, såsom det i dag är fallet i en stor del av vår värld där onda diktatorer behärskar folken och låser in eller förintar var och en som tänker annorlunda, var och en som bara försöker tänka annorlunda, yttra sig.

Då hamnar vi i ett tillstånd där, som Andrej Sinjajski yttrade, "vi inte har något annat val än förtvivlan. Gud är den mäktigaste, enastående uppenbarelsen i världen. Utan honom existerar ingenting. Det är på tiden att du tänker på din själ!" Det var också därför han dömdes till sju års straffarbete.

Mulford visar i sina idéer om tankens makt parallella drag till Ralph Waldo Trine, vilken å sin sida utarbetat dessa tankegångar ytterligare, således konstruerande ett helt nytt system i filosofiens historia utan att emellertid vara upptagen i någon filosofisk ord- eller lärobok, då de herrar som sitter inne med de akademiska laureaterna endast håller sig till sina hävdvunna kriterier och klassifikationer om det som får anses vara filosofiskt eller inte. I dera förteckning över världens filosofer saknar man ännu många stora namn, namn på verkligen visa män, vägvisare som blivit till en välsignelse för sina medmänniskor, namn sådana som Dschuangtzi, Liä Dsi, Yajnavalkya i gamla tider eller personligheter som Trine, Mulford, Hermann och Arnold Keyserling eller Albert Schweitzer i nyare tid, för att bara nämna några här.

Efter att ha tröttnat på guldgrävandet vid Sacramentofloden och efter att förgäves ha letat efter nya fyndigheter i Colorado samt områdena mellan Yuma och San Diego bosatte sig Mulford år 1862 för någon tid i Sonora vid Tuolumnefloden, grundade för de i hård slit sparade pengarna ett litet varuhus som försörjde befolkningen med vardagslivets förnödenheter och blev, långtande efter att äntligen kunna forma unga människor, lärare i en folkskola samt utgivare av en tidning för traktens farmare och guldgrävare.

Journalisten

Snart skulle dock guldfebern avlösas av en ny besatthet — rusningen till och letandet efter oljekällor, då man här hade möjlighet att ännu snabbare bli rik över natten. Det gällde bara att gå ut i vildmarken på nytt och att börja leta efter stenoljefyndigheter, slå sig i lag med några andra och göra pengar. Rockefeller monopoliserade emellertid den vida amerikanska marknaden redan på ett mycket tidigt stadium, anslöt fyndighet efter fyndighet, bolag efter bolag till sitt växande imperium och krossade alla som vågade ställa sig i hans väg. Mulford, som p. g. a. sin organisationstalang omedelbart satt i gång med att skydda de svaga och de små fick mycket snart känna hur pass stark Rockefellers makt redan då var — man saboterare hans verksamhet som varuhusägare och varnade honom att fortsätta med sin

Ur den stora lyriken . . .

Höstkväll

Solen går ned, och molnen vandra med vefullt sinne
hän över skummande sjö, över susande skogars skymning.

Måsen skriar på ödsligt skär,
falken dväljes i klyftans skygd;
trött att jaga han gömt sin näbb i
vingens av skurar tyngda dun.

Solengick ned, det mörknar allt mer över moens furor,
mörknar om bergen, där ränniln suckar i ljun och mossor.

Tvinsjukt dröjer ett gulblekt sken
över västliga kullars rand,
dagens viskande avsked tonar
sorgset i tätande skuggor bort.

Regnets fall på hållarna sorlar av vemodssågner,
födda av molnens jordkringsvävande skumma tankar;

sjöns emot stranden brutna våg
brusar av dunkla ödens gång;
röster, skälvande hemska av smärta,
ropa i stormen ur skogens djup.

Ensam ute i öde nejd, mot fuktig klippa
lutad, står förtrollad en vandrare, lyss och njuter.

Känner hans själ en samklang med
sången, som höjes av stjärnlös natt?
Dör hans ve som en sakta ton i
höstens väldiga sorgedikt?

Viktor Rydberg

verksamhet. När man slutligen gick så långt att man ej ens ryggade för ett mordförsök mot den modige och duktige mannen och saboterade hans tidning, som ej längre gick att sälja, fick M. ge upp, men tog snart åter upp striden i det att han ställde upp som delegat för ett politiskt parti, vilket å sin sida kämpade mot storkapitalets monopolpolitik. Men detta var inte hans riktiga arbetsområde i längden, så att han äntligen tröttnade på det hela, för att nu som journalist i en litterär tidskrift — Golden Era — i San Francisco på en ännu bredare basis kämpa mot finans- och gangsterväldet i politiken och samtidigt smida vidare på sina planer att så småningom själv börja omforma sina medmänniskor enl. de idéer han under tiden mognat fram till.

I detta sitt nya arbete hade Mulford en framstående kollega på tidskriften — Samuel Clemens, som i sina artiklar och övriga publikationer brukade kalla sig för Mark Twain. Snart skulle Mulford dock följa sin begåvade väns exempel, lämna Kalifornien och resa ut i världen, för att där ute göra propaganda för den amerikanska saken och samtidigt upplysa världen om Rockefellers

metoder. Nu började ett nytt liv för Mulford, som under tiden hade blivit 38 år. Presskortet som San Francisco Bulletins representant öppnade nu många dörrar för honom i England, dit han i första hand sökt sig. Han reste kors och tvärs genom landet med de gamla och stora traditionerna, men kände sig mest hemma bland forskare och vetenskapsmän i Cambridge med sina idylliska gränder och den gotiska arkitekturen.

1873 reste han till Världsutställningen i Wien för att sedan, efter en tvåårig vistelse i San Francisco styra kosan österut, till den stora utställningen i Philadelphia, som anordnats med anledning av USA:s hundraåriga frihetsdag. Härpå följde ett tvåårigt uppehåll i New York och ett besök i den gamla hembygden, där ute vid Atlantens kust, på Long Island. I New York kom han att samarbeta med New York Graphic, som hade öppnat en stående spalt för honom under rubriken Dagens historia. Här kunde han nu äntligen börja tala till en större publik i denna mäktiga stad och började förstå vilken makt pressen egentligen var, vilka medel den förfogade över att påverka människornas tankar och handlingar. Han såg hur besatta

även människorna var här i sin outtröttliga jakt efter pengar, makt och nöjen. Alla bara hetsade, knuffande sin nästa åt sidan med hårda, vassa armbågar, för att bara själv komma fram i denna häxkittel. — Bevisar inte det faktum, att vi ända upp till halsen sitter fast i denna hetsiga jakt av vår tillvaro, sade han på den tiden, att det är någonting som är fel i våra handlingar? Är inte hela denna jäkt, som driver människorna genom gatorna och genom livet någonting pöbelaktigt? Obestridligen. Och är det inte allas vår uppgift att bli visare, mognare och mera fullkomliga? Naturligtvis. Men vore det inte då vår första uppgift att göra slut med all denna obeständiga och rastlösa hets i vårt liv? Självfallet är det det. Att handla i hast det kostar krafter som går förlorade i onödan. Ett hastigt handlande är likvärdigt med ett planlöst handlande och det betyder likvärdigt med att vi i förtid pumpar ut oss och därmed antingen först senare eller aldrig kommer fram till vårt mål. Hets och brådska förorsakar, att du förlorar där du i annat fall lätt kunde ha segrat. Du kan lära dig allt du vill, du kan bli allt och uppnå allting om du bara håller dig lugn och med osviktande mod styr mot ditt mål. Ju lugnare du är, desto säkrare tillfaller dig segern. Alla stora män var mästare i att ta det lugnt. — Det var sådana ord Mulford på den tiden började säga till de jäktade storstadsmas-sorna.

Nu var tiden ej längre fjärran då han skulle börja ägna hela sin tid åt att tala till sina medmänniskor. Efter ett kort besök för sin gamla tidning, San Francisco Bulletin, på Världsutställningen i Paris år 1878 tog han ånyo upp samarbetet med New York Graphic, vilken nu, inseende hur allt flera människor lystrade till Mulfords på rika livserfarenheter byggda ord, gav honom alltmer fria händer i hans journalistiska arbete. Hans dagliga artikel — Dagens historia — vann en ständigt växande popularitet. Han blev en kraftkälla för en stor människomassa i den stora staden. Brev strömmade in från alla delar av landet, i hundratal och tusentals. Han brukade kalla storstadsborna för vardagssjuka, människor som hetsade ihjäl sig.

Författaren

För att själv kunna stå närmare naturen byggde han sig ett blockhus utanför staden, i vildmarken, ett träskområde som var inringad av berg och skogar. Han byggde detta hus i två års tid, helt på egen hand, med enklast tänkbara verktyg, men med en energi av stål. Och här anlade han även sin egen trädgård, där han planterade grönsaker och hälsoörter, för att bättre kunna skydda sig mot allsköns sjukdomar på gamla dar. Snart skulle den stora brevfloden börja flyta till hans eremithyddan där ute i New Jerseyträsket. Och snart skulle han även inse att det på längden var omöjligt att besvara alla dessa brev från lidande och hjälpsökande människor, så att han efter en treårig ensamhet där ute beslöt sig för att ge ut en första bok, det första bandet av hans White Cross Library, det vita korsets bibliotek, som med åren skulle vinna en så stor berömmelse över hela landet. När de två följande banden utkom två år senare, år 1889, var hans namn redan känt över hela världen. Under de två sista åren av sitt liv hade massornas

anrop om hjälp och råd blivit så stor att han ånyo fick lämna sin ensamhet, för att genom sin direkta personliga utstrålning hålla kontakt med de lidande och vilsekomna bland storstadens alltmer mot himlen trängande byggnader. Såsom han själv under ett långt och arbetsfullt liv av sökande och grubbel hade upplevt en andlig nyfödelse ville han nu göra sitt bästa att genom en sådan direktkontakt strömma ut en del av den psykiska kraften en högre makt skänkt honom. Vågor av tacksamhet och sympati strömmade emot honom, vartän han kom. Han talade till dem om livets mening, om själens och andens återfödelse, underlättade de sjukas psykiska och fysiska situation och lärde människorna åter att le. — Jag har bragt den inre kraften i mig att verka, sade han, har tusenfaldigt erfarit dess verksamhet i mitt liv och följt andra mänskors öden. Såsom ni hade även jag i början endast ringa tilltro till den inre kraftens närvaro och outömlighet. Men jag var redo att be denna inre kraft om hjälp och att bejaka den. Och i dag är min tro på denna krafts verklighet orubblig. Jag växer ständigt mera in i ett lyckligare liv genom denna inre kraft och genom en glädjefull hängivelse åt den. Jag vet, att var än jag ber denna inre kraft om hjälp, så finner jag också det jag behöver för att kunna bemästra livet. Ändamålet med vårt liv är att finna så mycket glädje som möjligt i vårt tillvaro, att leva så att vår själ dagligen söker efter en ännu större fyllnad av denna glädje för oss själva och för alla andra väsen, sade han i ett av dessa tal. Orden är karaktäristiska för hans sätt att uttrycka sig. Han verkade som en stor och mäktig magnet, som drog människorna till sig och magnetiserade sin omgivning, strålade ut ett lugn och en tillförsikt som aldrig tidigare någon talare gjort på hela denna stora kontinent. — Vi skola ständigt bli mera jasägare och sådana som skänker, sade han, källor av lycka för allt flera väsen — människor och djur —, åt vilka vi skall bli vänner och hjälpare. Det är det som är vårt livs bestämmelse, så länge som vi finns till bland väsen som vi, vilka såsom vi skola lära sig att gestalta sitt liv mera harmoniskt... Och var och en av oss kan vara försäkrad, att han slutligen kommer att uppnå detta ljusets rike, då det lever i honom, inte utanför honom, nej, mitt i hans eget väsen. Det enda som behövs är bara att man litar på denna inre ledning och inre kraft...

Den sista seglatsen

Den andra maj 1891 seglade Prentice Mulford ut till havs i sin båt. Där ute på den vida oceanen hade han på sistone alltmer börjat få möjlighet att ägna sig åt sina ensamma meditationer, då fler och fler människor börjat strömma ut till hans tidigare så ensamma och avlägsna blockhus. Och här ute, försjunken i sina drömmar och tankar, sökande ny kraft till välsignelse för många andra lidande människor, gled han i den uppstigande solens guldskimrande glans tyst och ensamt in i evigheten. Solseglet, sade man senare, hade satts perfekt, allting var anordnat som om en levande, inte en hadan-gången stor man fortfarande styrde sitt fartyg mot piren till Sag Harbour, där han för 57 år sedan fötts till att lida, vandra, kämpa, söka och att visa vägen åt sin broder. De som lyfte honom ur hans båt tänkte först att han

låg där och sov, så fredliga var hans drag. Harmonin som han spritt ut till sina medmänniskor speglade sig i hans förklarade anletsdrag. Men fiskarna som då lyfte ut honom ur hans båt visste inte att mannen de nu bar över kajen inte var en vanlig dödlig, utan en av de odödliga, såsom alla de som varit till välsignelse för sina medmänniskor på denna jord.

Läran

Efter denna översikt över Mulfords livsvägar, som ju redan visade oss huvuddragen av hans väsen och tankar skall vi nu i korta drag försöka sammanfatta några av de viktigaste principerna i hans lära.

Människorna i den unga nordamerikanska republiken har från början ansetts vara optimister. Så länge USA består existerar även ordspråket "keep smiling" (d.v.s. sluta inte att le). En amerikan som låter sig fotograferas sitter sällan utan ett brett leende framför kameran. Presidenter ler, filmstjärnor ler, mannen på gatan ler, även om det ofta kanske inte fanns så mycket att le åt. Men detta amerikanska leende symboliserar ett nationellt karaktärsdrag och det är människans optimism. Man skall le även om livet självt ofta kan vara svårt och tragiskt.

Detta leende är även en av grunderna för Mulfords tankar, hans starka och kraftgivande ord. Hela hans lära är faktiskt präglad av en optimism vars like vi aldrig hos någon filosof eller vis man kunnat anträffa i Europa. Voltaires leende var cyniskt, ironiskt. Utanför USA möter vi leendet endast hos några av de stora kineserna — hos en Laotse och Konfutsius, kanske även hos en Mahatma Gandhi, men ej hos Sokrates, Platon, Aristoteles, Descartes, Kant eller Nietzsche.

Hela Mulfords verk utströmmar en kraft som ofta verkar magnetiserande. Och det är även, om vi närmare ser på hans ord, meningen med det hela. Han vill magnetisera, skänka andra av sitt livsmod, sin energi, sin klarhet och livsglädje. Han vill helt enkelt smitta, överföra allt det positiva han funnit under sitt ofta hårda liv åt sina bröder och systrar. Han vill ge ljus där mörker råder. Och han vill bekämpa allt som verkar depri-merande på människan, allt nedstämmande, betryckande, pessimistiskt. Det är en som inte gillar kyrkogårdens atmosfär. Och han kan skriva, så att även den svage, ja även den döende ännu kan le och få nya krafter. Detta kan undertecknad själv intyga av en nära släkting som läste en av Mulfords böcker på dödsbädden och rekommenderade boken till alla sina ättlingar sägande, att han önskade att hela världens skolbarn borde läsa den, för att bli andra människor, samt alla de som lider, alla de svaga. Mulford tyckte, i samband med ovannämnda tankar om kyrkogårdens mörka och ofta betryckande atmosfär, ej heller om mörka kläder. För honom var även kristendomen icke någon religion som var skapad att förkrossa människan, en tro som gick ut på att göra den troende förtvivlad i sin förtvivlan, medveten om sina synder. Nej, han såg i kristendomen en kraftens religion och Jesus var för honom den stora kraftkällan, guden som förmådde stråla ut så mycket ljus och tro att han kunde förmå den lama kasta bort sina kryckor och den döde att åter resa sig.

— Att lida är ett misstag, sade Mulford.

En människa skall vara stark och tro på sin gud och på sig själv. Varje vitt hår på skallen och varje rynka på pannan är ett tecken, menade han, att man har levat fel. Vi måste lösa giktknuten i vår själ, sade han, genom glädjens vårsäv, ty varje bitter, ettrig, ful tanke är rent cellgift för vår kropp. Därför skall även vår föda vara ren — vi skall helst inte äta döda djur, utan solskensföda, såsom vi skall hålla vår ande ren från all smuts. Vi skall inte leva av att slå ihjäl djuret, fågeln och fisken, för att existera, underströk Mulford. Vi skall se till att vi kopplar in vårt psyke på den oändliga sändarens våglängd och kommer i kontakt med trädet, fågeln och viltet. Det är då vi kommer att förstå, att det finns någonting som verkar högt ovanför oss, för att skänka oss lycka, att bära oss till högre och allt högre sfärer. Människan skall inte leva av att lem-lästa andra varelser och av att låta dem lida. Sådana människor kan aldrig finna lyckan. Och varje människa är en magnet, som är i stånd att dra såväl onda som goda idéer till sig, negativa såväl som positiva. Men söker vi oss till det ljusa och det positiva så kommer vi även att finna det. Bara själva denna vår längtan utlöser en energi som verkar magnetiserande. Den nedslagne, ständige pessimisten stöter bort folk ifrån sig, medan optimisten, den leende, attraherar andra och därmed redan bidrar till att smida sin lycka. Så enkla och ändå så naturliga tankar! — När de verkliga tankarna om fullkomlig hälsa, evig förnyelse och odödlighet i köttet har blivit delar av vår hjärna och vårt blod, tilltvingar de sig den fulländade hälsan, ständig förnyelse och odödligheten, understryker han. Glöm inte, säger han i annat sammanhang, att en tanke är en levande, rörlig, verksam kraft — en realitet, mäktig nog, att slutligen vara i stånd att slå ned sig som form eller åtminstone att verka genom den. Vi skulle vilja kalla det för ett under, men det är bara verkan av en lag, vars första svaga konturer vi just har börjat ana... Och det är därför som Mulford understryker att en människas kropp är en tanke, som i substansiell form uttrycker andan som skapat den. Men redan en människas missbelåtenhet och självkritik är konstruktiva element som inte skall förkastas. Här tänker man ovillkorligen på den moderna tyska filosofen greve Hermann Keyserlings tankar i detta avseende, en man som har betecknat en sådan missbelåtenhet med sig själv för det första steget uppåt, mot ett självförverkligande.

Ord på vägen

Såsom i våra tidigare artiklar i denna serie skola vi även här nu som avslutning återge några ord för läsaren på hans väg, ord som valts ut ur ett representativt antal av Mulfords verk, det här ovan omnämnda "White Cross Library" som även publicerats under titeln "Your Forces and how to use them" (Dina krafter och hur du skall använda dem")

— Du skall ej längta efter någonting annat än din högsta fullkomlighet. Om detta mål betyder mer för dig än alla andra ägodelar, skall även allt annat av sig själv strömma till dig.

— Be dagligen om nytt mod och ny kraft. Be den evige om det. Bejaka tillväxten av

din kraft och ditt mod och de kommer att vakna i dig allt mera kännbart och ej mer att lämna dig. Varje sådan sekund av en för-troendefull längtan kommer att bidra till att steg för steg leda dig bort från slaveriets fruktan. Det godas anda känner ej till någon fruktan och det är din uppgift att likna den.

— Den som en gång upptäckt att han är ett med det eviga skall vara viss om segern, och allt skall lyckas honom.

— Varje människa är helt ansvarig för var och en av sina tankar, även den flyktigaste, då hon ju med varje tanke utövar ödesdigra verkningar.

— Lycka, framgång, hälsa är nämligen lika smittande som otur, olycka och sjukdomar.

— Varför är det ofta så svårt att behålla sitt positiva sinne? Varför känner vi oss då och då plötsligen missbelåtna och betryckta? Därför att vi på något sätt har svarat på negativa tankevägar. Det finns faktiskt förgiftade tankeströmmar, såsom det finns giftiga gaser.

— Kommer någon gång en dålig stämning över oss, så torde vi i samma ögonblick bli medvetna om, att vi har öppnat oss åt ett främmande inflytande, att vi har råkat komma i psykisk kontakt med negativt stämningssjäl, vars tankar har hoppat över till oss och får se till att vi omedelbart själsligen kopplar bort och om till positiva stämningar — genom en medveten högsänkning, med hjälp av en god bok, genom bön eller meditation, eller helt enkelt genom att besinna oss på kraften i oss och det godas oändliga anda, som vakar över oss. Vänjer vi oss vid en sådan psykisk omkoppling, då skall vi med tiden allt lättare dra glädjens, visdomens och kärlekens tankekrafter till oss och kommer att förkroppsliga dessa i vårt liv.

— Vi blir inte fria så länge vi håller oss öppna för negativa främmande tankar. Men det gör vi med varje tanke av hat eller vanmäktigt vrede.

— Kärlek är kraft. Den som älskar är alltid den starkare.

— Den som ofta byter sin uppehållsort, reser mycket och kommer i beröring med olikartade människor och ting äger, som erfarenheten visar, mera livskraft, mera energi och kroppslig friskhet än den som år in och år ut rör sig i samma kretsar och till följd härav såväl tankemässigt som fysiskt blir snabbare gammal och förkalkad. Vi lever ej bara av bröd utan även av tankens föda: av nya idéer, ideal som begestrar oss, hurtfriska företag, nya kärlekens, sympatins och vänskapens krafter.

— Vi skall alltid ånyo bejaka det goda! Och vi skall själva vara goda, så att kärlekens, hälsans och glädjens element och krafter må växa och bli överförda till så många människor som möjligt.

— Den som hänger sig åt negativa tankar förgiftar inte bara sitt blod, utan gör sitt eget ansikte och sin kroppsform fula, liknar alltså genomsnittet av de många människor som är vid dålig humör och missbelåtna. Och inte bara det: han förbinder sig såväl psykiskt som ödesmässigt med de likatänkande

och inbjuder en del av allt det missöde som dessa olycksfåglar bär med sig, utan att själva veta det.

— Nästan allt lidande är av psykiskt ursprung.

— Var och en kommer slutligen i beröring med det som hans tankar ständigt kretsar omkring.

— Det är ett misstag hos människorna, att det är världen och inte hon själv som skall förbättras.

— De som är lika drar sig till varandra.

— Vi skall fylla oss med lycka och låta andra få ta del av den, så att vår närvaro alltid skall vara välkommen.

— Glädjen skall leda oss uppåt.

— Där det finns lidande där är någonting fel. Där det finns smärta där måste någonting vara fel.

— Att vara en givare... det är livets mening.

— Att giva är ingen plikt, utan en frälsning.

— Vad är det alltså som är livets mål? Att vi vinner så mycket glädje ur vår tillvaro som möjligt och lär oss leva så, att vår själ dagligen söker en ännu större glädje för oss och åt alla andra varelser. Att vi ännu mera medvetet njuter och uttömmar varje ögonblick av lycksalighet som skänkas oss. Att vi ständigt blir gladare och tackammare åt vårt liv och ständigt mera medvetet och fullkomligt reser oss ut över sjukdom och nöd. Att vi lär oss bestämma över våra tankar och att behärska dem så att de tilldrar oss allt det som vi behöver för ett liv i glädje. Att vi må skänka en ständigt växande välsignelse åt andra och bli en lyckokälla för allt flera väsen — människor och djur.

Prentice Mulford är inte bara en av Amerikas stora lärare utan en vägvisare för hela vår lidande mänsklighet. Sådana finns det inte många av.

MONTOS

Betydelsen av mineralämnen och fosfat för den mänskliga organismen står klar, när man vet att salter av dessa ämnen ingår i ben och tänder, i muskler och bindvävnad samt i kroppsvätskorna.

Koncentrationen av natrium, magnesium, kalium, kalcium och fosfat måste hållas inom bestämda nivåer, för att kroppens vitala funktioner skall upprätthållas.

5—8 tabletter Montos om dagen garanterar ett säkert kosttillskott av mineralsalter och fosfat.

Brk, om 300 tabl. 13:—

ÖRTAGUBBEN

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

Migrän

Denna besvärliga åkomma uppträder oftast som värk i halva huvudet, kan vara ytterst häftig och åtföljs ej sällan av kvaljningar, kräkningar och svindel. Den är ofta ärftlig. Nervösa-, inresekreteriska- och matsmältningsrubbingar är för det mesta orsak, direkt eller indirekt, till sjukdomens uppkomst. Den kan vara mycket envis. Sällan är den dock obotlig vid homeopatisk behandling.

Sinnesrörelser, förargelser, bekymmer och sömnlöshet äro i många fall orsak till att anfallen bryter ut.

Aconitum — Vänstersidig huvudvärk. Hettande känsla i huvudet med försämring av dagsljus, buller och motion. D 6, lös 20 piller i ett glas vatten. Drick en klunk var 30 minut under pågående anfall.

Här kan *Gelsemium* vara bättre.

Argentum nitr. — Smärtor, som om kranets ben vore isär. Lindras av hårt åtdragen bindel. Svindel med surr i öronen. Dosering som föreg.

Arsenicum — Vänstersidiga brännande, pulserande smärtor. Efterföljas av gula uppkräkningar. Ibland en kall känsla å huvudet och stor utmattning. Huvudvärken lindras av kyla, övriga symtom lindras av värme.

Dos: D 6, 10 ml. 3 ggr dagl. varannan vecka. Då satsen är slut bör högre pot. komma ifråga.

Belladonna — Våldsam blodrusning till huvudet med rött ansikte och stirrande blick. Försämring av skakning, ljus eller buller. *Sämre* på eftermiddagen. *Bättre* av att ligga stilla.

Dos: Försök D 30, 6 pill. morgon och kväll i perioder om 7 dagar med 3 dagars uppehåll mellan varje.

Byronia — Svindel, svimningskänsla och kvaljningar av att röra på sig aldrig så litet. Pressande huvudvärk med känsla, som om allt trycks utåt.

Dos: D 6, som vid *Aconitum*.

Calc. carb. — Kall känsla i och på huvudet. Riklig svettning å huvudet. Sprängande värk; värre på högra sidan ovan ögonen och näsroten. Passar feta, bleksiktiga kvinnor med för riklig mens. Här kan *Sanguinaria* också vara ett medel att tänka på.

Dos: D 30, som vid *Belladonna*.

Cocculus — Indikationerna för detta läkemedel påminner mycket om sjösjuka. Försämring av skakning, ridning o dyl. Smärtorna värst i vänstra ögon- och pannhålan. *Sämre* av att ligga med nacken mot kudden.

Dos: Som vid *Belladonna*. Vid pågående anfall kan dock 20 pill. av D 6 som fått smälta i ett glas vatten och taget klunkvis var 30 minut vara bättre.

Eupatorium purp. — Vänstersidig huvudvärk med svindel. Smärtor från vänstra skuldran till nacken. Pat. har en permanent känsla av att vilja falla till vänster. Begynnande värk om morgonen, tilltagande mot aftonen.

Dos: D 12. 8 pill. 2 ggr dagl. i perioder om 7 dagar. 3 dagars uppehåll mellan varje.

Gelsemium — Stor slöhet eller halvdvala.

Hastigt påkommande anfall av huvudvärk, som åtföljs av svindel, dimmig syn eller dubbelseende. Smärtor, som gå från tinningarna till öronen, näsvingarna och käkarna. Huvudvärken föregås ibland av ett slags blindhet. Pat. känner sig bättre vid riklig urinavgång och av att ligga mycket högt med huvudet.

Dos: Se *Aconitum*.

Glonoinum — Migrän, som påminner om symtomen vid värmeslag eller hjärnblödning. *Sämre* i värme och dagsljus. *Bättre* av litet konjak.

Dos: Även här bör D 6 tas till, som vid *Aconitum*. Vid tider då pat. är något sänär i balans bör D 30 eller D 200 tas in.

Ignatia — Migrän hos hysteriska eller nervösa kvinnor eller personer som drabbats av svåra sorger. *Sämre* av att böja sig framåt.

Dos: D 30, 6 piller morgon och kväll i perioder om 7 dagar. 3 dagars uppehåll mellan varje.

Kali bichr. — Överkänslighet för ljus och buller. Värken föregås av fläckar för ögonen. Smärta över högra ögat. Efterföljs av sura uppkräkningar.

Dos: D 30, som föreg.

Natr. mur. — Migrän och anemisk huvudvärk hos skolflickor. Börjar vanligen vid uppvaknandet och tilltager under kvaljningar och kräkningar mot aftonen. Värst före och efter mens. *Bättre* i frisk luft.

Dos: D 12. 20 pill. i ett glas vatten — som i tidigare beskrivning.

Nux vomica — Svindel med tillfällig förlust av medvetandet. Smärtor, som om en spik drevs in i huvudet. *Sämre* i solsken.

Dos: D 6 under anfallen, D 30 mellan.

Sanguinaria — Högersidig migrän, som återkommer var sjunde dag. Tilltagande smärtor på förmiddagen med gallkräkningar. För rikliga menses. Frossa.

Dos: D 6 i vatten. Klunkvis var 20 minut under anfallen. Mellan anfall D 30 och senare D 200.

Spigelia — Dova, stickande smärtor i hjässan inifrån och utåt. Stickande smärtor genom vänstra ögat med utvidgad, orörlig pupill. Hjärtrubbingar.

Dos: Här kunde behövas lägre än D 6, men det får man inte köpa utan recept av läkare. Mellan drabbningarna med det onda är det D 30.

Ända sedan Viktor Vallberg skötte om den här spalten har vi hållit oss till enbart Hahnemanns enkelmedel. Sedan Hahnemanns tid har ju en hel del annat kommit till, bl. "komplexmedel". Jag vill i det här fallet nämna några, som kanske kan vara till nytta vid ovisshet om vilket medel som skall väljas. Medlen är tagna ur *Madaus* katalog.

Cyclamen mplx — Ett huvudmedel vid migrän. 1—2 tabl. 3 ggr dagl.

Xanthoxlon mplx — Mot intellektuell utmattning. Dessutom vid svår yrsel. 1—2 tabl. 3 ggr dagl.

Secale corn mplx — Löser kärkrampen. 1—2 tabl. 3 ggr dagl.

Eric von Däniken Olösta gåtor ur människlighetens förflutna

Andra upplagan 10:de tusendet

Förf. lockades av hittills oförklarliga arkeologiska fynd och många anspelningar i människlighetens äldsta skrifter att försöka ge sig i kast med det förgångnas olösta gåtor. Härvid kom han till en rad förbluffande slutsatser, som tyder på att vi har orsak att ompröva våra hittillsvarande föreställningar om vår äldsta historia. De öppnar också spännande perspektiv på den tekniska utvecklingen av i dag och i morgon.

I 13 år har han sysslat med denna fråga. Hans forskning har fört honom ut på 100 000 km långa flygresor. Resultaten av dessa resor och forskningar framlade han bl. a. i ett uppseendeväckande föredrag på den sjunde ufologiska kongressen i Mainz. De lyder i korthet: interstellär rymdfart har alltid funnits. Jorden har redan för årtusenden sedan besökts av astronauter utifrån. Författarens teser och åsikter är av stort intresse och för varje historiskt och naturvetenskapligt intresserad spännande och fantasieggande. De lockar till eftertanke om det skenbart omöjliga och otänkbara egentligen är så omöjligt och otänkbart.

Hft. 28:60, inb. 33:10

TILLBAKA TILL STJÄRNORNA

Medan debatten om de teser **Eric von Däniken** lade fram i sin första bok fortsätter, lägger han här fram en ny och fängslande rapport om resultaten av sina senaste forskning. Å de platser där man fortfarande finner spår efter forntidens gåtfulla kulturer. Atskilliga nya forskningsresultat stöder hans intensivt omdiskuterade tes om att vår planet under förhistorisk tid skulle ha haft besök av utomjordiska varelser och ger samtidigt fascinerande inblickar i människlighetens förflutna och framtid och i den mänskliga tillvaron överhuvud taget.

Läsaren kommer till sin häpnad att upptäcka att många ting i **Olösta gåtor ur människlighetens förflutna** har kunnat verifieras genom laboratorieexperiment redan under den korta tid som förflutit sedan den boken kom ut i sin första upplaga.

Boken är försedd med ett rikt bildmaterial.

Hft. 33:—, inb. 38:40

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90 - 113 51 Stockholm

Vågen

Med Vågens zodiaktecken har vi kommit fram till den så kallade höstdagsjämningen. Från och med den 21 september börjar solen på allvar gå ned vid himlens horisont. Vi träder nu så småningom in i en årstid där solens värmande verkan börjar dala och med den även temperaturen. Medan den 21 mars var en dag då människan glädde sig åt solens "nyfödelse" och begynnande värme är den 21 september en dag då människans väsen åter en gång, efter solens välsignande vår- och sommartid, börjar bli tung, en viss sentimentalitet lägger sig över vår själ och vi börjar omställa oss på den mörka årstiden, i väntan på en ny vår, en ny solens födelse ur mörkrets rike. Knappast något folk har i sin mytologi präglad detta så som de gamla egypterna hos vilka Osiris, solgudomen, på våren steg upp ur underjorden, vaknade till ett nytt liv. Fr. o. m. denna 21 september avslösas saligheten och lyckan som med solen kommit över människornas släkte av vemod och en ny förväntan. Men vi alla vet att även denna mörka tid kan ge oss nya krafter, såsom växten stiger fram ur mörkret mot nytt liv, i den välsignande solens ljus. Vi som bor i dessa mörka nordiska nejder uppskattar solens betydelse och makt på ett annat sätt än alla de folk som bara på kort tid behöver sakna hennes värme. Är det då att undra på att våra förfäder tog solen till sin heligaste symbol såsom ännu denna dag solen och hennes strålar utgör ett stort nutida folks nationalsymbol — japanernas!

Denna 21 september har vi åter kommit fram till en tidpunkt då dag och natt, såsom vid vårdagsjämningen, är lika långa. Men, medan solen den 21 mars började stiga över himlaekvatorn ligger det nu, den 21 september, till tvärtom — hon börjar dala bakom himmelens ekvator för att så småningom lägga sig till vila, för att samla ny kraft för en ny dag, en ny födelse. Nu står hon, som mytologin brukar uttrycka det, framför "dödens port" medan hon den 21 mars väntade på att "livets port" åter skulle öppnas för henne. Nu är det åter dags att försjunka i "dödens rike", den himmelska underjorden. Nu flyr fåglarna från norden för att följa solen på hennes vandring och hela naturen färgas från grönt till gult och brunt för att lägga sig till vila. Även människorna själva tycka i sin klädsel anpassa sig till den mörka årstiden i det de lägger undan sina ljusa plagg och tar fram de mörkare tygerna ur malpåsen. Det är nästan så som den sörjande klär sig med ett svart flör, för att därmed visa att han drabbats av en stor förlust, att hans själ blöder.

Vad är det nu som faktiskt avspelar sig i naturen under denna livets sjunde utvecklingsperiod? Ja, nu mellan den 21 september och 21 oktober går solen helt till vila bakom horisonten. Kraften som hittills pumpat fram livssaven till växterna upphör att verka, varigenom fruktbarenheten har tagit slut. Vi har skördat det som livet under solens himmelska och jordiska halvårsperiod skänkt oss. Vi har nu fyllt våra lador med säden som skall ge oss vår föda under den mörka årstiden, vi har plockat frukten från träden

och skördat vindruvorna som skall skänka människan glädje i mörkret. Hösten är mögandets och skördens tid. Det som vi sått under livets vår ger oss nu nya krafter för att överleva, kroppssligen och själsligen. Men medan naturen lägger sig till vila, blad, träd, gräs, blomma och buske utåt sett vissnar bort inför vår blick går ändå livet självt vidare i förväntan på en ny födelse. Tyvärr är det blott få bland oss som brytt sig om att här även tänka på den psykiska sidan i vår existens. De flesta av oss brukar nöja sig med att ha skörden liggande i ladan, dvs. med den rent materiella sidan av livsprocessen och bryr sig ej om den andliga delen av sitt liv, den själsliga. Och det är här Vågen redan genom själva sitt tecken talar till oss och låter oss börja fundera över högre ting än de rent materiella. Vågen skall ju faktiskt symbolisera jämvikten mellan materian och anden, det fysiska och det psykiska, kropp och själ.

Har vi under vår- och sommarmånadernas ljuvliga tid kanske inte haft tid att bry oss om vårt inre, så är det nu, med höstens början, då vi allesamman, om vi nu vill det eller icke, blir ledsna och sorgsna över mörkret som börjar sänka sig över oss, dags att gå in i oss själva, vända oss inåt med vår blick efter att under den förgångna ljusa tiden bara ha levat utåt riktade. Uttryckt på annat sätt kan man säga att vi nu, efter att ha upplevat den "jordiska, världsliga" delen av året, av livet, har kommit fram till en "överjordisk, andlig, mystisk" tid, börjar ställa frågor om livets egentliga mening och mål, grubbla över vår tillvaro och om livets höga kosmiska lagar, då ju den ljusa årstiden själv, genom skönhetsupplevelsen vi då fick taga del av, ej lämnade oss någon tid kvar till att fundera och grubbla. Nu är det dags att låta den inre rösten tala, nu är det tid att besinna oss, stående vid tröskeln till dödens mörka rike. Nu är människan, såsom den övriga naturen, trött av sommarens fröjd och gamman, medan natten tränger på. Tunga är människans tankar, tunga hennes steg. Agnes Ekholm, vars djupa verk "Röster ur djupen" och "Tystnadens tempel" bjöd den nu äldre generationen så mycket förtrostan i sin evighetsmusik på tjuugo- och trettitalen av detta sekel, uttryckte detta vemod hos oss med orden:

— Har du känt ibland, huru vemodet plötsligt griper om din själ, utan att du vet varför? Tro ej då, att det alltid kommer från dig själv. I en sådan stund väck upp inom dig en motström av mod, av kraft och sänd dem medvetet ut i rymden . . . Bjud med ett fast beslut mörkret att vika undan — och sorgen, oron, frestelsen är icke mera där . . . Du som tanklös vandrar vägarna fram, du som dock borde se, hur orsak alltid föder verkan — hur vågar du gå fram som du gör? Förgät icke, att en evighet skall mottaga alla dina ord, tankar, handlingar — bevara allt detta, kanske liv efter liv . . . Längtan är makt — tystnad är kraft. Intet högre kan jag önska dig, än att du må kunna höra tystnadens stämma. Vill du i sanning höra

den, måste du hava erfårit andens livsrörelse i ditt inre . . . Solen som gått ned bakom bergen finns dock till och lyser . . . Tänk på stjärnklara nätter då modet vill svika, tänk på den makt som förmår sammanhålla alla världar i rymden . . . Som levande ljus skall du verka i världen . . . Huru skola människorna komma bort från allt mörker? . . . Det är som om världens ångestrop nådde mig i natten — ett svar kommer, icke genom ord — utan så som då man i morgonrodnaden skönjer solglansen över de höga bergen . . . Välsignade tystnad — du tempel av skönhet och ro. Giv oss din frid i tunga dagar — giv oss svalka efter mödans stunder. Giv oss nycklarna till din helgedom, på det att vi må finna Gud. —

Men såsom Agnes Ekholms, en stor sökande andes, röst har tystnat för vår moderna av oro, ångest och larm präglade tid, så har ock vår ande upphört att tala till oss, då vi, det tjugonde seklets hetsade barn, ej längre har tid att lyssna till den inre rösten och, såsom Agnes Ekholm sagt, tanklöst vandrar vägarna fram i vårt vemod . . . Ja, hösten är en tid av besinning. Den som på livets höst, i denna sin levnads sjunde zodiakperiod, dvs. under tiden mellan sitt 42—49 levnadsår, ännu ej haft tid att besinna sig om meningen med sitt eget liv, får ofta den stora frågan ställd genom det för var och en av oss under denna livsperiod tydligt skönjbara avtagandet, minskningen av sina fysisk-erotiska krafter. Vi har tidigare framhåvt att livet, astrologiskt beräknat, utgörs av tolv sjuårsperioder, dvs. inalles omkring 84 mänskliga levnadsår. Under Vågens tecken, dvs. i den sjunde zodiakperioden, uppnår vi således vårt 49 år i livet och har därmed kommit fram till avslutningen av den första hälften av vår tillvaro. Vi står med andra ord på den absoluta toppen av vårt liv, där den ena skålen på vår livsvåg kan anses symbolisera materian och den andra anden, eller, annorlunda uttryckt, kroppen och själen, fördelade på var sin vågskål som nu, vid uppnåendet av detta vårt 49 levnadsår, torde ha kommit i jämvikt så att det fysiska och det andliga står i balans och harmoni med varandra. Vi har nu lämnat livets vår och sommar bakom oss och står vid tröskeln till vårt livs höst och vinter. Nu är det på tiden att vi lär oss hålla de demonisk-jordiska krafterna tyglade och att lära oss rena vårt andliga tempel från allt jordiskt bråte såsom Jesus rensade templet i Jerusalem från allt materiellt.

Astrologin är faktiskt, andligen sett, en lära som har mycket att ge var och en av oss. Är det att undra på att den, som människans äldsta vetande, döptes till den kungliga vetenskapen . . . Här sammanfattas allt mänskligt vetande i ett, både astronomi, biologi, fysik, matematik, mystik, konst och religion till en kunglig väg mot människolivets höga mål — att, såsom det står skrivet på Apollontemplet i Delfi, lära känna sig själv då man först då kan lära känna Gud. Den som är i harmoni med sig själv är också i harmoni med sin nästa och med världen. Och en harmonisk människa är fredlig, för inte krig, drar inte svärdet för att därmed dräpa sin broder. De gamla grekerna höll harmonin för det heligaste i det mänskliga livet. All verklig skönhet är präglad av harmoni — all stor musik, människans bild som huggits i sten och templet som vi beträder

för att tala med våra gudar. Och är det inte alla religioners mål att skänka människan själsligt lugn och harmoni... Ja, astrologin kan ge människan mycket, kan hjälpa henne lära sig forma sitt liv.

Mytologin

Vågen är, som bekant, en symbol för rättvisan. Bland de tolv asarna i den nordiska mytologin, som bl. a. också motsvarade tolvtalet hos de grekisk-olympiska gudarna och de tolv zodiaktecknen, kallades den tionde asen Glitnir. Och Glitnir i Eddans Grímnismál hade sin hemvist hos Forseti, som på engelska kallas för Forsythe och är rättvisans hem. Det var under höstdagjämningens tid som de stora tingen ägde rum i nord, när rätt skulle skipas. Och Forsetis hus, rättvisans hemvist, motsvarar zodiakens Vågtecken. Vi kan här med andra ord hos våra nordiska förfäder uppleva det djupa andliga sammanhanget med solens varvgång och hur de gamla intuitivt, liksom grekerna och de andra folken söderut, såg samma symbolism i Vågens tecken.

Jungfrun i det föregående zodiaktecknet brukar ju i allmänhet avbildas hållande vågen. Även här ser vi den djupa symboliken i de astrologiska tecknen. Grekerna kallade Vågen för zygus, dvs. för ett ok och romarna för Libra som stod under gudomen Vulcanus-Hephaistos beskydd, alltså underjordens gud. Och Vulcanus-Hephaistos började nu, vid höstdagjämningens tid, utöva sin makt, smida med eldens, solens hjälp, i mörkrets rike tills Helios på vårdagsjämningen åter skulle vakna ur sin vintersömn. Och i Israel var det Mikael/med betydelsen — vem är som Gud?/ som höll Vågen i sin hand, medan babylonerna kallade vågen för gish-rinnu — jämviktens stråle. Vart vi således än må skåda upplever vi samma djupa symbolik.

Ordet våg själv härstammar från det urariska ordet fa, varav det med tiden blev va och som betyder gudomlig skapelse. I detta tecken "alstrade gudarna" det nya livet. Det gammaltyska ordet vag och waga härstammar från urariskans va och vag = våg är, som vi vet, jämviktens, harmonins symbol. Under Vågens tecken lade bonden fröet i markens fåra för att där i mörkret låta det växa fram till säd, människans föda. Fr. o. m. den 21 september inträdde solen i ett himmelskt hus där Freya, Frigga, (Venus) bodde, Freya som var gift med Freyr, solens själ. Och det är Freya eller Venus, vilken som planet råder över Vågens zodiak... Freya (Venus) som på våren återvänder ur mörkrets rike för att ånyo dyka upp i Oxens tecken. Här frestas man automatiskt tänka på den grekiska mytologins djupsinniga tydning av livets härkomst i de eleusinska mysterierna där Demeter, fruktbarhetens gudinna, skänker Triptolemus, den mörka underjordiska gudomens son, ett frö. Persephone, Demeters dotter, skulle, som vi vet, gifta sig med Dionys, den gudomliga anden, den allting livgivande naturkraften. Men Pluto, underjordens härskare, bortförde Persephone till skuggornas rike med hjälp av Eros, kärleken. Alltså den erotiska kärleken som förbinder människan med de mörka jordiska makterna. Och det var Triptolemus, Keleos son, som hjälpte Demeter finna sin dotter. Som tack välsignade gudinnan honom med ett sädeskorn, därmed skän-

kande människans barn födan... De eleusinska mysterierna ägde rum under mer än ettusen år. Här infördes den sökande människan i livets stora hemligheter och lärde sig, gående i gudarnas fotspår, förena kropp, själ och ande, finna den fullständiga harmonin under klangen av sfärisk musik. Hierofanten, den högre prästen, ledde den sökande ynglingen, neophyten, från steg till steg i dennes utveckling, tills han en dag blev döpt till myst, dvs. den beslöjade, som alltså ännu inte fått uppleva det stora mysteriet utan ännu bar en slöja framför sina ögon tills den stora dagen kom då mysten skulle bli epopt, en seende. Och de sju utvecklingsstadierna människan här skulle genomgå och uppleva motsvarade å sin sida ånyo det i denna artikelserie redan ofta omnämnda heliga sjutalet, tiden för en livs- och förvandlingsperiod i det mänskliga livet, varav det, som vi vet, finns tolv, således omfattande tolv sjuårsperioder med inalles 84 levnadsår.

Författaren av dessa rader är faktiskt, här på tal om de Eleusinska mysteriernas heliga sjutal, hågad att i detta sammanhang redan nu omnämna greve Arnold Keyserlings djupa insikter i talens djupsinniga magi i den andligen sökande människans utveckling, trots att det egentligen skulle bli vid en något senare tidpunkt, mot slutet av denna serie, förbehållet att behandla hans djuplodande världsbild. Arnold Keyserling har nämligen konstruerat en skala beträffande en sökande människas initiationssteg. Skalan ter sig enl. nedanstående:

Initiationsstegen	
formen	innehållet
1. viljan	uppmärksamheten
2. förnimmelsen	sinnesdata
3. tänkandet	språket
4. känslan	drifterna, önskemålen
5. kroppen	materian
6. själen	personen
7. anden	kraften

Det första på människans väg till högre insikt är således uppmärksamheten. Utan den kan vi ej skåda någonting. Utan den går vi blinda genom livet. Med uppmärksamheten trädde diluvialmänniskan ur djurets andliga omedvetenhet in i ett stadium där hon började se, se medvetet. Nu identifierade hon sig ej längre med tingen omkring sig utan kunde lyfta sig ur själens och andens djupa sömntillstånd till en nivå varifrån hon kunde börja associera och jämföra. Viljan hade därmed befriats, möjligheten till ett ja eller till ett nej i människans liv.

Förnimmelsen, det andra steget i människans andliga utveckling, låter henne uppleva världen utan associationer. Förnimmelsen har sin hemvist i storhjärnan — det är där sinnesförnimmelserna registreras och det är där språket har sitt ursprung, språket som är tänkandets uttryckform. Och det är tanken som låter oss skilja mellan gott och ont, tanken som ger oss möjligheten till att registrera våra förnimmelser, uppfatta verklighetens lagar. Som nästa steg kommer vi till känslan, drifternas och önskningsarnas hemvist, medan vår kropp, som materians personifikation, bildar länken mellan ande och själ. Det är dock människans själ som först gör henne till människa, lyfter henne över materians kroppsliga sfär till en nivå varifrån hon först kan komma i kontakt med högre, gudomliga makter. Och det är

själen som först utgör en personlighet, själen som möjliggör kontakten från människa till människa, hjärta till hjärta då den är grunden för det gudomliga, kärlet som mottar Guds ord. Och slutligen, det sjunde steget i utvecklingen av vår medvetenhet, som här inte bara, såsom fallet är i vår tid, betraktas som ett kritiskt dissekerande intellekt, utan som det högsta steget i vår medvetenhetsutveckling, mot den gudomliga, den heliga anden. Det var Arnold Keyserlings fader, filosofen Hermann Keyserling, vilken som syntes av sin livsgärning påpekade att endast en broslagnings från anden till själen kunde råda bot på tidens andlig-psykiska sjukdom och leda människan mot återfödelse, en ny renässans i hennes jordiska existens.

Arnold Keyserlings på astrologin byggda höga etiska system betraktade dock astrologin inte bara som någonting som allena determinerade människans ödesväg utan som en steg människan skulle stiga uppåt på, mot förverkligande av sitt jordisk-kosmiska kall. "Astrologin visar", säger han, "ramen för en möjlig utveckling, är alltså någonting som skall uppfyllas, icke någonting kausalt determinerande". Och ett sådant förverkligande av vår livsväg kan bara åstadkommas genom en ny födelse av vår ande och ett vaknande av vår själ till en ny medvetenhet, ur den djurisk-jordiska kan bäst skisserats i följande livsschema:

Vaknande	
medvetet	föreställningen/livet
... Döden/sömn	Jag
omedvetet	Drömmen
Tänker vi oss här en skiljelinje mellan medvetet och omedvetet, mellan vaknandet och drömmen, så lever djuret liksom de flesta människorna faktiskt nedanför denna linje, dvs, i en ännu omedveten livssfär. Drömvärlden är identisk med sagans värld medan vaknandets sfär motsvarar vetenskapen, dödens fenomenologi å sin sida däremot motsvarar mytvärlden och livssfären historian.	

Vi kommer således fram till följande nya diagram hos Arnold Keyserling:

Vetenskapen	
Vaknandet	
myten/döden	Jag
	livet/historien
	drömmen
	sagan

Människoanden vaknade faktiskt först vid slutet av den sista istiden, alltså för omkring 10.000 år sedan (de första fynden av hus och mänskliga sammanslutningar dateras bara 8.000 år tillbaka i tiden...). Det var den tiden arkeologerna daterar de första städerna tillbaka till. Således är, som vi ser, födelsen, resp. uppvaknandet av den mänskliga anden, en företeelse som endast sträcker sig 10.000 år tillbaka i tiden, medan vår jord beräknas vara 4 miljarder år gammal och den första människan dateras omkring 1 miljon år tillbaka...

I ett ytterligare lika upplysande diagram i sitt stora verk "Die Geschichte der Denkstile" (Tankestilarnas historia), som år 1968 publicerades i Verlag der Palme, Wien, låter Arnold Keyserling oss tränga djupare in i de stora kosmisk-jordiska sammanhangen med vår existens:

	Vaknandet	
Himmelen	Söder	
	Den kortaste dagen	
	middagen	
	Döden	Livet
	öster	Väster
Jorden	vårdag-	höstdag-
	jämningen	jämningen
	morgonen	aftonen
	Natten	
Underjorden	den längsta dagen	
	norden	
	drömmen	

Med hjälp av dessa diagram och kategorier kan vi nu själva lätt forma oss en översikt över livets och kosmos lagar. Vaknandet ur omedvetenheten, till full medvetenhet, till insikt om livets högre mening, står således högst och motsvarar den himmelska sfären medan drömmaren, den i sitt omedvetna levande människan, liksom djuret, ännu lever i nattens mörka sfär, som å sin sida motsvarar underjorden. Växten som får sin föda från himmelens ljus, motsvarar här den högsta sfären medan människan själv tillhör den jordiska, med möjligheten att sträcka sig mot allt, att växa mot gudomen, det gudomliga i förverkligandet av sin livs mening. Vaknandets sfär motsvarar slutligen livets sommar, natten vintern, östern livets födelse med morgonsolen och solens uppstigande på våren och aftonen hösten, då vi själva och naturen lägger sig till vila. Om vi vill indela ovanstående diagram efter elementen så motsvarar livets, andningens sfär, luften, drömvärlden vattnet (underjorden har ju i alla tider ansetts vara vattnets sfär, där dödsbåten förde sina laster över den mörka underjordiska helvetesfloden Styx i mytologin . . .), medan mytens, sömnens och dödens värld ansågs vara eldigt, då döendet jämfördes med slocknandet av låga, och slutligen vakenhetens sfär i all sin jordiska rikedom tilldelades det jordiska elementet självt.

Här kan vi åter anknyta till den redan omnämnda initiationsstegen med sju utvecklingsstadier, som börjar med viljan (uppmärksamheten) och slutande i anden (kraften), den andliga kraften i människans liv. När vi nu blickar på de tre diagrammen vi här försökt skissera börjar vi förstå våra utvecklingsmöjligheter från ett omedvetet, ännu av drömmar och det underjordiskt-mörka präglade liv mot en högre, av himmelska regioner präglad tillvaro, livets middagshöjd.

Det är i detta stadium av våra astrologiska betraktelser ännu för tidigt att taga det sista steget och att helt öppna porten till det stora mysteriet. Vi har ännu några astrologiska zodiakperioder framför oss innan dess, men börjar närma oss de högre trappstegen på vår väg mot insikten vad astrologin kan betyda som ram för vår etiska utveckling och som nyckel till ett förverkligande av vårt livsmål. Men innan vi vänder bladet för denna gång skall vi ännu i korthet kasta en blick på:

Vågideogrammets betydelse

Här skall vi åter följa den genialiske österrikaren prof. Hans Sterneders intuitiva tydning. När vi betänker att Vågens zodiaktecken består av ett rakt streck nedanför med två korta, parallellt löpande streck som avbrutits med en uppgående halvbåge, så betyder grundstreckets jorden över vilken so-

len reser sig (i en halvbåge) som begränsas av två lika långa paralleller = jämvikten mellan dag och natt. Sterneder identifierar slutligen ännu den vänstra kortparallellen med anden medan han betecknar den högre kroppen och själva bågen, som förenar kropp och ande, för att åstadkomma en jämvikt, en harmoni, för Eros, livselden, som nu har kommit i balans. Därigenom har livets höga moder, säger han, kommit i harmoni och vår själ har blivit upplyst av en högre makt. Människan har, m. a. o., i detta sitt livs sjunde zodiakperiod, kommit i psykisk-andlig harmoni med de jordiska makterna . . .

Vågmänniskans väsen

Vill nu någon finna ännu en tydning av sitt väsen p. g. a. den äldre, dvs. den deterministiska astrologins lager, så kan avslutningsvis sägas, att de som fötts under detta tecken i allmänhet anses vara harmoniska naturer, känslofulla och finkänsliga människor, älskvärda, vänliga, med många vackra talanger och ett utpräglat sinne för rättvisa och rättfärdighet. Det är människor som är präglade av medlidande för andra och, där de uppenbarar sig, verkar lugnande och utjämmande, harmoniserande på sin omvärld. Ytterligare ett karaktärstik för vågmänniskan är att hon utöver sitt rättfärdighets sinne har en djup inneboende längtan efter skönhet. Vågens zodiaktecken står, får vi icke glömma, under gudinnan Venus höga astrala beskydd. Och Venus' livssfär är luften, symbolen för det andliga livet.

Frithjof Hallman

Extrakter av hälsoörter

ORTAGUBBENS örtextrakter innehåller örtens alla verksamma beståndsdelar och är så starkt koncentrerade, att endast några droppar är tillräckliga att ta vid varje tillfälle. Droppflaskorna äro försedda med uppgift om lämplig dosering.

Det är bekvämare att ta extrakt av örten än att tillaga té.

Apelsin	6:55	Ljung	4:85
Arnica	4:85	Malört	7:85
Björk	4:05	Maskros	4:05
Blodrot	6:85	Melissa	4:85
Brännässla	4:05	Mistel	4:85
Daggkäpa	5:35	Myrra	7:40
Ginseng	8:50	Ormunk	5:—
Gurka	4:85	Pepparmynta	4:85
Hagtorn	4:85	Persilja	4:85
Hamamelis	4:85	Ratania	4:05
Havre	7:45	Rosmarin	5:85
Havstång	6:55	Rättika	7:35
Humle	4:85	Rödlök	4:05
Hästhov	4:05	Rölleka	6:85
Johannesört	7:40	Rönn	5:85
Kamomill	6:95	Salvia	4:85
Kalmusrot	6:55	Sov Gott	5:85
Kardbenedikt	6:55	Taklök	6:55
Kastanj	4:05	Valeriana	7:90
Klorofyll	5:35	Vallörtrot	6:55
Lakritsrot	6:55	Vattenklöver	4:85
		Åkerfräken	4:85

ORTAGUBBEN

Luntmakargatan 90 — 11 13 51 Stockholm

Litteratur

Ett ljus på vägen . . .

En ny tids härolder blåser allt starkare i sina lurar. Det är för att citera författaren till Det Gröna Guldets och Rudolf Steiner, antroposofiens geniala upphovsman och initierade talesman, den auktoritet, som i boken oftast återoppar som kriterium på dess uppgifters och slutsatser riktighet, Mikaelstiden, som nu tagit sin början, den tid, då människosläktet skall allt klarare bli medvetet om en andlig verklighet bakom den fysiska manifestationen och den materialistiska livsuppfattningen alltmera skall förlora sitt grepp om människornas sinnen. Det är en ytterst fascinerande läsning denna bok bjuder på, grundad som den är på författarens egna andliga upplevelser, ett nyktert och klart intellekt och ett grundligt studium av vederhäftig och klarsynt ockult litteratur från nutid och icke minst från gångna historiska epoker. I sin fängslande framställningskonst behandlar boken för den mänskliga utvecklingen och den mänskliga andliga attityden till skeendet väsentliga riktningssgivande ting och har förutsättningarna att för många bli ett klart ljus in på vägen mot det kommande och över det närvarande. Den livsbejakande, optimistiska livssyn författaren gör sig till tolk för är också något vi människor behöver i den svåra brytnings-tid, som vi nog alla har en känsla av att leva i och som tar sig allt påtagligare uttryck i mänskligt beteende, litterära alster och vetenskapliga nyorienteringar. Som slutomdöme om Det Gröna Guldets vill jag för egen del säga att denna bok har ett värde innehållsmässigt och stilistiskt, som borde göra den till en bestseller, trots att den behandlar djuplodande, tankeuppfordrande världsåskådningsproblem.

Olof Thorborg

Hillevi Lindahl: Det gröna guldets. Möte med det kosmiska. Freij's Förlag. C:a pris 24:— + moms.

En diktares bokslut

Det är inte så vanligt att man, då man vill anmäla en ny bok, rent av tar dess förord som recension. Att jag i detta fall gör det beror därpå, att Hanrik Nilssons förord i denna Bertil Rolfsgårds diktsamling *Bokslut* gör boken en så god rättvisa, att jag själv inte tror mig om att kunna göra det bättre. Dessutom tycker jag, att hans förord har en sådan skönhet i innehåll och framställning att den väl harmonierar med bokens innehåll. Det rör sig här om en postum diktsamling. Dessa dikter ur Rolfsgårds lyriska produktion har valts ut av några hans vänner. Med dessa ord som ingress låter jag huvuddelen av Hanrik Nilsson poetiska och i dubbel mening analytiska FÖRORD klinga ut i spalterna:

”— — —

Det är här inte fråga om någon banbrytande eller nyskapande dikt. Den följer gamla, sedan länge upptrampade stigar — välkända klassiska mönster, med rim (och reson) och oftast sträng metrisk uppbyggnad.

Dess värde och betydelse ligger på andra plan.

Den uppmärksamma och intresserade läsaren kommer dock knappast att kunna undgå att imponeras av den formella säkerhet och det rena klara språk som utmärker de flesta dikterna i denna samling. Han kommer också att finna att den utgör ett djupt personligt vittnesbörd, omsatt i lyriska kvalitéer, som inte lämnar honom oberörd, och som får anses mera än väl motivera dess tryckande och spridande till en större publik än vän- och familjekretsens.

Bertil Rolfsgård har onekligen sin alldeles egna lyriska profil.

★

Närheten till döden — det oundvikliga slutet, vetenskapen att vara fjättrad vid en obehagligt fortskridande upplösningssprocess, har skapat många av världslitteraturens skönaste dikter. Smärta och vemod, längtan och resignation har nästan alltid målat med hektiskt glödande, bittert mörka eller lysande transparenta färger.

De enkla vardagsnära tingen har kommit än närmare och blivit utsägligt och villkorstöst älskade. Klarsynen har skärpts till det yttersta. Över varje föremål och skeende faller ett halvt överjordiskt skimmer. Vårkvällars skymning, blommorna i fönstret, sparvarnas kvitter där utanför... Allt detta som snart skall vara borta — oåterkalleligt och långt utom sinnen räckhåll.

Inte minst i nordisk litteratur finns det åtskilliga belysande exempel. En Edith Södergran, en Harriet Löwenhjelm, i deras avslutande diktning — för att nu peka på ett par av de mest välkända, närliggande namnen.

På mera än någon annan har dock undertecknad vid genomläsandet av detta manuskript kommit att tänka på den finländska skaldinnan Saima Harmaja, som gick bort 1937, innan hon ens fyllt 24 år, efterlämnande en rik skörd av dikter och dagboksanteckningar. De torde numera räknas till den stora finska litteraturen och har fått sin kongeniala svenska tolkare i Joel Rundt.

I dem har hon gett de mest gripande uttryck för sin livssituation, speglad i drömmar och svåmod, hopp och besvikelse, glädje och sorg, ödmjuk underkastelse under ödet och en stundom upprorisk, häftigt blossande kärlek till livet.

Ju svagare hennes kropp blir, desto starkare och mera brännande het blir hennes lyrik; sällsamt genomlysta och praktfulla blomster slår oupphörligt ut i detta själens blottlagda landskap.

Domnande fötter
snart sin uppgift förgäta;
händerna slappna,
svårt är brödet att äta.
Men medan makter
mig till undergång viga,
vet jag: ur stoftet
nyfödda krafter stiga.

Som en mäktig underström av värme och andlig styrka bär henne dock tron att hennes liv trots allt inte varit meningslöst eller förgäves, att den stora förklaringen står att finna i en fortsatt tillvaro på andra sidan graven.

Månaden före sin bortgång påbörjar hon

ett aldrig avslutat brev till en läkarvän — hennes sjukdom var tuberkulos — vari hon berättar att "min vikt är 32 kilo och jag bara orkar ta fem steg".

Elva dagar före sin död skriver hon den sista dikten:

Kära död, som jag
saknat och länge fått bida,
kom med en svalkande skugga
och doft vid din sida!

Hand jag ej lyfter,
ej vill ditt värv jag hindra,
mäktar ej mera med
smärtor, som intet kan lindra.

Öppna för själen
tryckande fängelsehuset.
Tag den på mjuka
vingar och bär den mot ljuset.

★

I Bertil Rolfsgårds lyriska *Bokslut* finns några dikter av stor gripenhet och anmärkningsvärd skönhet och kraft. Minnen och upplevelser vandra förbi och avteckna sig mot den nakna omgivande verkligheten med visuell skärpa. Resignationens och smärtans skimmer spelar och dallrar över dessa rader, men också den stora försoningen skimmer, vare sig det gäller en för länge sedan upplevd ungdomsförälskelse eller en barndomens förlorade leksaksbåt. Dessa sidor lyser av äkta och levande poesi.

Och plötsligt upptäcker vi undret.

Den obönhörligt och ohjälpligt sjuka har blivit en inspirationskälla och en livgivare för de levande — en källa ur vilken de betryckta, de andligen rotlösa, vilsegångna eller kapsejsade men kroppsligen obrutna, kan hämta ny kraft och livsglädje; eller åtminstone förmåga att uthärda ännu ett stycke på vägen.

★

Lägg inte undan denna diktsamling sedan ni läst den. Läs den en gång till. Tag fram den efter en tid och läs den på nytt. Flera gånger.

Och ni kommer att upptäcka att den ger mer och mer, att ni för varje gång avvinner den nya väsentliga tonfall och värden. För en och annan kan den kanske komma att bli både en tröstare och en vägvisare — och därmed en trogen livsledsagare till livets slut."

Och så slutar Henrik Nilsson sitt förord i boken med att säga:

"Inför Bertil Rolfsgårds diktning och livsöde minns man osökt en av Dan Anderssons sista korta strofer:

Jag har sagt något litet och
fattigt av det
som brunnit hos mig och så snart
brinner ner,
men den kärlek, där fanns,
ej förgängelse vet —
god natt — god sömn åt er."

★

Ur ett brev till förläggaren:

Bertil Rolfsgård föddes 1922 i Hörsta utanför Kumla, där han också växte upp. Efter

några år på andra platser — bl. a. i Åtorp i Värmland, dit han kom vid 13 års ålder — försörjde han sig genom affärsanställningar i Kumla, tills han 1959 öppnade egen affär i Hallsberg. År 1960 insjuknade han i MS.

När man som jag vet med vilken möda de skrivits, eftersom han själv var förlamad i hela kroppen, så sätter man kanske större värde på dikterna än vad en om hans sjukdom ovetande kritiker skulle göra. Han kunde knappt göra sig förstadd med tal utan fick med en sked i munnen peka på bokstäver ritade på ett stort papper. Sedan vad det en anhörig eller sjuksyster som fick notera vad han ville ha skrivet. I början av sin sjukdom kunde han hjälpligt skriva själv, men efter en tid kunde han inte röra sina händer, till sista försvann även talförmågan. Ja, du förstår nog vilken möda som ligger bakom...

Med en pensel i munnen målade han också ett antal tavlor, som delvis är avsedda såsom illustrationer till hans dikter.

Bertil Rolfsgård avled 1969.

Harry Blom

Bertil Rolfsgård: *Bokslut*, Litteraturförlaget. C:a-pris 10:—.

BOKSLUT

Bertil Rolfsgård

Här föreligger inte någon i litterär mening stor diktsamling. Den gör inte heller anspråk på att vara det. Hur dikterna tillkommit är en bisak, även om det kan ha sitt intresse för att belysa allvaret och intensiteten i de tankar och känslor som på detta såregna och obetvingliga sätt sökt sig till uttryck.

Pris 11:10

LITTERATURFÖRLAGET

Luntmakargatan 90, 113 51 Stockholm

LITTERATURFÖRLAGET

och

ÖRTAGUBBEN

har samma adress:

Luntmakargatan 90

113 51 STOCKHOLM

Telefoner: 08/31 04 63 — 32 26 60

Order över 70 kr exp. portofritt.

Prisändring

I alla priser å böcker är nu moms
inräknat.

SEKLET

Redaktör och ansvarig utgivare: HARRY BLOM

Redaktion och Expedition:

Luntmakargatan 90 — 113 51 STOCKHOLM

Tel. 08/32 26 60 — 31 04 63

Utkommer med 6 nr 1970

Pren.avgift 12:—

Postgiro: 23 04 40

Bankgiro: 56 — 5472

Strängnäs Tryckeri AB, Strängnäs 1970

Ur Viktor Vallbergs efterlämnade manuskript:

Varifrån? Var äro vi?

Varthän?

Att vi både kroppsligt och andligt äro inlemmade i en lång utvecklingskedja, därom tvistas ej numera. Men var börja vi? Hur långt ha vi kommit? Vart gå vi? Frågor, som framkastas alltjämt och som alltjämt få sina mer eller mindre dunkla svar. En fransk vetenskapsman, *Figuer*, har skrivit en bok i början av århundradet, där han tänkt ut en utvecklingslära. Livsgnistan börjar någon gång i någon cell, vid dennas död övergår den till någon annan. Så fortgår en flyttning av livsgnistan från den ena kroppsliga varelsen till den andra, i alltjämt stigande former av livsutveckling, således en slags själavandring, vetenskapligt formad, men med tydlig släktskap med den indiska själavandringsläran. — En annan utvecklingslära ha vi i *Darwinismen*, där som vi veta antages att miljön m. m. driver fram nya typer alltmer livskraftiga och med förmåga att överleva. — En annan ha vi i *marxismen*, som börjar i ett antaget tillstånd hos en grupp hjordvarelser på gränsen mellan människa och djur, varifrån människan lösgjort sig såsom en kommunistisk grupp. Så småningom på grund av yttre påverkningar, "de materiella produktionskrafterna", framkommer individualismen med familjebildning och privategendom — "det stora syndafallet". Men genom återgång till ursprungstillståndet, upplyftat på ett högre plan, skall i det kommunistiska samhället mänsklighetens högsta stadium uppnås. Så har man lärt.

Filosofier spekulera på sitt sätt. Många namn kunna här nämnas, men vi kan återgå till Seklet nr 1/1963. Där finna vi en artikel med rubrik "*Teilhard de Chardin*". Det är namnet på en nutida filosof, vi får även dennes världsförklaring. Jorden och därmed naturligtvis alla de andra planeterna både inom vårt och andra solsystem betraktas som organismer. Såsom centralpunkt i hela "Kosmos" (Universum) finns en enande makt, ett samvetande, ett reglerande vetande, Gud. En panteistisk tanke. Vi finna i detta tänkande en liknande grundtanke som hos vårt lands mest bemärkte och kände filosof *Christofer Boström*. Dennes filosofiska tänkande, den ideella filosofien, var förhärskande vid våra universitet från mitten av förra århundradet in på detta. Men under den första tiden av vårt århundrade trängde den oandliga filosofien i namnen *Hägerström*, *Phalén*, *Hedenius* undan Boström. Alltså gäller ej längre den ideella eller andliga filosofien vid våra högsta undervisningsanstalter. För övrigt är filosofien som ämne väsentligen på avskrivning vid våra universitet. Och det måste

Samtal om "Djävulsdansen"

II

Agaton: Det var ju överenskommet, att vi skulle fortsätta samtalet. Du lät framskynta, att det skulle vara ändå farligare ställt med mänskligheten än vad som framgår av "Djävulsdansen". Då skulle du väl önska att få skriva ändå fler kapitel i boken.

Viktor: Vi nämnde ju sist att vi skulle resonera om uppfostran av barn och ungdom. Därom kan man väl skriva både nya kapitel och nya broschyrer.

Agaton: Man kan tycka att den saken borde väl vara nog ventilerad. Vi torde väl ha kommit så långt på området som det överhuvudtaget är möjligt. Var i världen har man väl ett förnämligare skolväsende än hos oss? Alla främlingar beundra våra skolor, våra läroböcker, isynnerhet deras förnämliga utstyrel. Vi ha sedan hundra år gått i spetsen beträffande folkskolundervisningen, vi ha folkhögskolor, tekniska skolor, handelsskolor, läroverk av alla slag, universitet. Vi ha byggt förnämliga internat för missanpassade barn. Och så kommer du och andra och vill skriva kanske hela broschyrer om hur eländigt det är med barnuppfostran hos oss!

Viktor: Vi ha alltför kort pratstund, jag måste med tåget. Jag måste därför slå till med storsläggan på en gång för att du och andra skall förstå, att här behövs en radikal förändring. Vi hänvisa ofta till tillståndet bakom järnrådan. Ja, där är tillståndet i många avseenden i jämförelse med hos oss utom all beskrivning eländigt, men — de gå framåt, vi gå tillbaka. De uppfostra ungdomen, hos oss är uppfostran nästan förbjuden från officiellt håll. Fråga skollärarna! Fråga domstolarna! Fråga föreståndarna vid internatskolorna! Fråga fängelsedirektörerna! De nyssnämnda ha en materialistisk tvångsstat med en konsekvent undervisning och disciplin. Vi är en materialistisk nation, stundom under kristen namnform och yta. De ha

ett genomfört program vid sin uppfostran, ett mål, galet visserligen, men där har man att vänta karaktärer med övertygelse, hos oss en ungdom utan mål, utan karaktär, utan ideal, utan moraliska grunder.

Agaton: Hur menar du att det skall vara. Det låter som om du vill ha igen den gamla strykskolan, där lärare eller lärarinna uppfostrade med käpp, rotting, lineal, luggar, örfilar. Du vill kanske ha tillbaka både galgbacken, spöstocken och kanske även stupstocken?

Viktor: Nej, men jag vill att människorna ända från barndomen få lära sig ovillkorlig skillnad på rätt och orätt. Stöld skall inte kallas för lån o. s. v. De få inte göra orätt. Det är absolut inte tillåtet. Alltså har förbrytelser sina bestämda följder. Varenda människa, så långt jag känner, som har kvar sitt sunda omdöme, fordrar t. ex. att den som förstört andras egendom skall gottgöra genom arbete, skall sättas i arbetsläger ända till dess förstörelsen är betald. I st. f. internat för ungdomsbrottslingar bör det vara verkliga arbetsanstalter, helst i skog och jordbruk och detta inte som rekreationsanstalter för lata. O. s. v. Det är snart femti år sen, som jag hörde ett antal män samtala om hur ungdomen höll på att urarta. Jag inföll: "Åja, men ännu är det inte så långt gånget. Ännu finns ett ganska allmänt medvetande om den kristna moralen och en viss respekt för densamma, men när de som nu är barn ha växt upp och fått barn och även dessa växt upp, det släkte, som då växer upp, har på grund av den motkristna agitationen och det moraliska upplösningstillstånd, som då inträtt, ej längre några säkra moraliska hållpunkter eller värn för något heligt. Då kommer något, som vi ha svårt att ens sätta oss in i. — Nu är vi där. Det tog ej lång tid. Vilka bär ansvaret?

Agaton: Ah, jag blir alldeles förskräckt. Det är som om jag hade suttit i ett halvmörkt rum med bara ett fönster och som om du öppnat fönster på de andra sidorna. Jag ser — och jag blir häpen! Ja, du har rätt. Vi går här som sömngångare allihop. Nu börjar jag begripa "Djävulsdansen" bättre än förut och jag förstår att du ville ha fler kapitel på den. Du kan väl komma hem till mig i morgon kväll, så får vi fortsätta med samtalet.

Viktor: Ja, tack skall du ha. Jag kommer då. Jag har just läst någonting märkvärdigt om atomklyvningarna, som du skall få höra.

man medgiva, att finns ingenting annat än det rent kroppsliga, materiella livet, varför skall man då bry sin hjärna med filosofi och religion! Då bör ju allt sådant tänkande och all undervisning därom avskrivas. Det gäller bara att utveckla anlag och kunskap för att framställa verktyg, maskiner för rent materiella behov, icke minst njutningsmedel, nöjesindustri, mat och dryck samt insprutningsmedel och vaccinationer.